

KONCERT JUBILEUSZOWY PWM
PWM EDITION ANNIVERSARY CONCERT

Górecki

Mykietyn Karłowicz

4 · 11 · 2015 · KRAKÓW
11 · 11 · 2015 · KATOWICE

KONCERT JUBILEUSZOWY PWM
PWM EDITION ANNIVERSARY CONCERT

Górecki

Mykietyn Karłowicz

4 · 11 · 2015 · KRAKÓW
11 · 11 · 2015 · KATOWICE

KONCERT JUBILEUSZOWY
POLSKIEGO WYDAWNICTWA
MUZYCZNEGO

POD HONOROWYM PATRONATEM
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

4 LISTOPADA 2015
ŚRODA, GODZ. 20:00
CENTRUM KONGRESOWE ICE KRAKÓW

11 LISTOPADA 2015
ŚRODA, GODZ. 18:00
NOSPR, KATOWICE

PWM EDITION
ANNIVERSARY CONCERT

UNDER THE HONORARY PATRONAGE
OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC
OF POLAND

4 NOVEMBER 2015
WEDNESDAY, 8:00 PM
ICE KRAKÓW CONGRESS CENTRE

11 NOVEMBER 2015
WEDNESDAY, 6:00 PM
NOSPR, KATOWICE

KOMITET HONOROWY OBCHODÓW JUBILEUSZU

prof. dr hab. Małgorzata OMILANOWSKA
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

prof. dr hab. Janusz FOGLER
Prezes Stowarzyszenia Autorów ZAIKS

dr Mieczysław KOMINEK
Prezes Związku Kompozytorów Polskich

dr hab. Andrzej KOSENDIAK
Przewodniczący Zarządu Zrzeszenia Filharmonii Polskich

Andrzej KOSOWSKI
Dyrektor Instytutu Muzyki i Tańca

dr Marcin KRUPA
Prezydent miasta Katowice

prof. dr hab. Jacek MAJCHROWSKI
Prezydent miasta Krakowa

Małgorzata MAŁASZKO-STASIEWICZ
Dyrektor Programu Drugiego Polskiego Radia

Michał MERCZYŃSKI
Dyrektor Narodowego Instytutu Audiowizualnego

prof. Krzysztof PENDERECKI

Jan POPIS
Prezes Stowarzyszenia Polskich Artystów Muzyków

Paweł POTOROCZYN
Dyrektor Instytutu Adama Mickiewicza

dr Artur SZKLENER
Dyrektor Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina

prof. Adrian THOMAS

prof. dr hab. Mieczysław TOMASZEWSKI

HONORARY COMMITTEE FOR ANNIVERSARY CELEBRATIONS

Prof. Małgorzata OMILANOWSKA
Minister of Culture and National Heritage

Prof. Janusz FOGLER
President, ZAIKS Authors' Association

Dr. Mieczysław KOMINEK
President, Polish Composers' Union

Dr. Andrzej KOSENDIAK
Chairman of the Board, Union of Polish Philharmonics

Andrzej KOSOWSKI
Director, Institute of Music and Dance

Dr. Marcin KRUPA
Mayor of the City of Katowice

Prof. Jacek MAJCHROWSKI
Mayor of the City of Krakow

Małgorzata MAŁASZKO-STASIEWICZ
Director, Channel Two of Polish Radio

Michał MERCZYŃSKI
Director, National Audiovisual Institute

Prof. Krzysztof PENDERECKI

Jan POPIS
President, Polish Musicians' Association

Paweł POTOROCZYN
Director, Adam Mickiewicz Institute

Dr. Artur SZKLENER
Director, The Fryderyk Chopin Institute

Prof. Adrian THOMAS

Prof. Mieczysław TOMASZEWSKI

WYKONAWCY / PERFORMERS

Wioletta CHODOWICZ

sopran / soprano

Artur RUCIŃSKI

baryton / baritone

**CHÓR POLSKIEGO RADIA
POLISH RADIO CHOIR**

**CHÓR FILHARMONII KRAKOWSKIEJ
KRAKOW PHILHARMONIC CHOIR**

Teresa MAJKA-PACANEK

przygotowanie chórów / choirmaster

**NARODOWA ORKIESTRA SYMFONICZNA
POLSKIEGO RADIA / POLISH NATIONAL
RADIO SYMPHONY ORCHESTRA**

Jacek KASPSZYK

dyrygent / conductor

PROGRAM / PROGRAM

Paweł MYKIETYN (1971)

Fanfara* (2015) (światowa premiera)

Fanfare* (2015) (world première)

* utwór powstał na zamówienie PWM-u z okazji
jubileuszu siedemdziesięciolecia wydawnictwa /
commissioned by PWM for its Jubilee celebrations.

Mieczysław KARŁOWICZ (1876–1909)

Odwieczne pieśni op. 10 (1906)

Eternal Songs op. 10 (1906)

Pieśń o wiekuistej tęsknocie
Pieśń o miłości i o śmierci
Pieśń o wszechbycie

Song of Everlasting Yearning
Song of Love and Death
Song of Eternal Being

Henryk Mikołaj GÓRECKI (1933–2010)

Sanctus Adalbertus (1997) (światowa premiera)

na głosy solowe, duży chór mieszany
i wielką orkiestrę op. 71

Sanctus Adalbertus (1997) (world première)

for soprano solo, baritone solo, large mixed choir
and large orchestra op. 71

Psalm Pretiosa in conspectu Domini.
Mors Sanctorum Eius.
ALLELUJA.

Lauda Sanctus Adalbertus.
Sanctus.
ALLELUJA.

Hymnus Święty Wojciechu Patronie nasz drogi
Męczenniku Boży
módl się za nami, modli se za nás.
ALLELUJA!
Sancte Adalberte Patrone noster
Martyr Dei
(Ora pro nobis.)

Gloria Gloria in Excelsis.
GLORIA!

Szanowni Państwo,

bez Polskiego Wydawnictwa Muzycznego trudno wyobrazić sobie życie muzyczne w naszym kraju. Od 1945 roku publikowało tu kilka pokoleń kompozytorów: Grażyna Bacewicz, Witold Lutosławski, Krzysztof Penderecki, Henryk Mikołaj Górecki, Wojciech Kilar czy Paweł Mykietyń, Agata Zubeł.

Polskie Wydawnictwo Muzyczne to również monumentalna praca śp. profesora Jana Ekiera, autora wielkiej, źródłowej edycji dzieł Fryderyka Chopina.

Charakterystyczne logo Wydawnictwa od lat widnieje na większości książek poświęconych kompozytorom, zagadnieniom muzykologicznym, instrumentom. Na półkach wielu polskich domów pojawiały się długo oczekiwane kolejne tomy *Encyklopedii Muzycznej PWM*. Polskie Wydawnictwo Muzyczne to podręczniki, słowniki, „szkoły gry” na różne instrumenty – by wymienić tylko *Szkoła na fortepian* Anny Marii Klechniowskiej, na której to książce wychowało się kilka pokoleń polskich pianistów.

Jubileusz to także okazja, by wspomnieć, iż w latach PRL Polskie Wydawnictwo Muzyczne, skupiając najwybitniejszych polskich kompozytorów współczesnych, pełniło funkcję integrującą całe środowisko, stanowiło bezpieczną przystań dla twórców ambitnych i bezkompromisowych. Środowisko polskich kompozytorów było silne, a jego pozycja w świecie na tyle mocna, że nie odważono się naruszyć jego autonomii. Co więcej, pracownicy Polskiego Wydawnictwa Muzycznego, dzięki swej odważnej postawie, udowodniali, iż muzyka może być wolna od politycznych nakazów. Tym łatwiej zrozumieć wymowę obecnego hasła Polskiego Wydawnictwa Muzycznego, które brzmi: „Gramy czysto od 70 lat”.

Z okazji Państwa pięknego Jubileuszu przekazuję moje serdeczne gratulacje oraz życzę kolejnych wielkich dokonań.

Andrzej Duda

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Ladies and Gentlemen:

One cannot imagine Polish musical life without PWM Edition. Several generations of composers: Grażyna Bacewicz, Witold Lutosławski, Krzysztof Penderecki, Henryk Mikołaj Górecki, Wojciech Kilar, Paweł Mykietyń and Agata Zubeł, have published here since 1945.

Of course, PWM Edition stands for Fryderyk Chopin and the monumental work of the late Prof. Jan Ekier, author of the most competent and comprehensive edition of the greatest Polish composer's works.

The characteristic PWM logo can be found on most Polish books about composers, music theory issues or instruments. On the shelves of many Polish homes, you would see the long-awaited volumes of the *Music Encyclopedia*. PWM Edition is also known for textbooks, dictionaries and instructional materials (so-called 'schools') for different instruments – it will suffice to mention the *Szkoła na fortepian* [School of Piano-Playing] by Anna Maria Klechniowska, on which many generations of Polish pianists were brought up.

An anniversary is also a good opportunity to stress the fact that by collecting the works of the greatest Polish contemporary composers during the times of the People's Republic of Poland (PRL), PWM Edition had an integrating function and was a safe port for bold and ambitious artists. The Polish composers' community was strong, and its position in the world was high enough for its autonomy to be respected. What is more, employees of PWM Edition have proven by their brave attitude that music can be free from political interference. The present slogan of PWM Edition, 'we have played clean for 70 years', is therefore easier to understand.

On your beautiful Anniversary, please accept my cordial congratulations and wishes for many more years of great achievements.

Andrzej Duda

President of the Republic of Poland

Szanowni Państwo,

z przyjemnością przyjęłam wiadomość o światowej premierze oratorium *Sanctus Adalbertus* op. 71 Henryka Mikołaja Góreckiego, wykonywanej z okazji jubileuszu 70-lecia Polskiego Wydawnictwa Muzycznego – instytucji znaczącej na kulturalnej mapie Polski.

PWM jest najstarszym, największym i przez lata jedynym wydawnictwem muzycznym w kraju. Oficyna, założona w 1945 roku przez skrzypka i wyróżniającego się organizatora życia kulturalnego – Tadeusza Ochlewskiego, od początku podejmowała działania dążące do upowszechniania polskiej kultury muzycznej. Wyznaczony wtedy kierunek rozwoju PWM-u był kontynuowany i uzupełniany przez Mieczysława Tomaszewskiego, a działania osób zaangażowanych w rozwój życia muzycznego zaowocowały powstaniem jednej z najważniejszych instytucji muzycznych w powojennej Polsce.

Do dziś zarówno muzyka współczesna, jak i twórczość dawnych wieków jest przez Wydawnictwo pieczołowicie odkrywana, redagowana i upowszechniana, a korzystać z niej mogą i amatorzy, i zawodowi muzycy. Wydawane pozycje obejmują materiały nutowe, ale także szeroki zakres książek o charakterze pedagogicznym, naukowym i popularyzatorskim, co pozwala rozszerzać grono zainteresowanych twórczością muzyczną w całym kraju. Ważną częścią Polskiego Wydawnictwa Muzycznego jest Biblioteka Materiałów Orkiestrowych, która od 70 lat dostarcza materiały wykonawcze dla orkiestr na całym świecie, rozszerzając kręgi wpływu polskich kompozytorów i artystów.

W roku XVIII Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego warto podkreślić, że to Polskie Wydawnictwo Muzyczne opublikowało pierwsze na świecie źródłowo-krytyczne wydanie wszystkich dzieł Fryderyka Chopina pod redakcją prof. Jana Ekiera, cieszące się wielkim uznaniem artystów i badaczy.

Najważniejsze jednak, że PWM jest areną muzycznego dialogu, na której mogą się spotkać nie tylko artyści, ale także badacze kultury i muzykolodzy, by wymienić poglądy, poszerzyć doświadczenia oraz wzajemnie się inspirować.

Z okazji okrągłego jubileuszu pozostaje mi życzyć przedstawicielom Wydawnictwa i wszystkim, którzy z jego publikacji korzystają, nowych odkryć muzycznych, odświeżania wiedzy o zapomnianych twórcach, a nade wszystko wielu wzruszeń wywoływanych dzięki obcowaniu ze światem dźwięków.

Prof. **Małgorzata Omilanowska**
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ladies and Gentlemen:

It was a great pleasure for me to hear that the world première of Henryk Mikołaj Górecki's oratorio entitled *Sanctus Adalbertus* op. 71 had been planned as part of the 70th anniversary celebrations of PWM Edition, a significant institution on the cultural map of Poland.

PWM Edition is the oldest and largest – and for many years, indeed, was the only – music publishing house in our country. Established in 1945 by Tadeusz Ochlewski, a violinist and distinguished organizer of cultural life, since the beginning it has undertaken activities aiming to promote Polish music culture. The direction of PWM Edition's development, set at that time, was continued and completed by Mieczysław Tomaszewski, and the activity of people involved in musical life gave rise to one of the most important music institutions in post-war Poland.

Since then and to this day, PWM Edition has been discovering, editing and promoting both contemporary and early music, making it available to music lovers and professional musicians. Among its publications are sheet music, but also a broad range of educational, academic and popular books, which allows PWM to expand the group of persons interested in the musical oeuvre throughout Poland. An important part of PWM Edition is its Library of Orchestral Materials, which has provided orchestras all over the world with performance materials for 70 years, thereby expanding the sphere of influence of Polish composers and artists.

In the year of the 17th Chopin International Piano Competition, it is worth emphasizing that it was PWM Edition that published the world's first source critical edition of the complete works of Fryderyk Chopin. The publication, edited by Prof. Jan Ekier, which enjoys the great esteem of both artists and music scholars.

However, the most important thing is that PWM Edition is an arena for music dialogue, where not only artists, but also culture scholars and musicologists can meet and share their views, expand their experiences and inspire each other.

On the occasion of PWM Edition's round anniversary, I would like to wish both its representatives and all who use its publications new musical discoveries, refreshed knowledge of forgotten composers and, most of all, many emotions thanks to contact with the world of sound.

Prof. **Małgorzata Omilanowska**
Minister of Culture and National Heritage

Szanowni Państwo,

4 listopada 2015 roku, w Centrum Kongresowym ICE Kraków, po raz pierwszy w historii zabrzmiał oratorium *Sanctus Adalbertus* Henryka Mikołaja Góreckiego. Wyczekiwana z utęsknieniem przez melomanów prapremiera ostatniego zachowanego dzieła wielkiego kompozytora będzie jednym z najważniejszych wydarzeń muzycznych 2015 roku na świecie i wspaniałym akcentem 70. urodzin Polskiego Wydawnictwa Muzycznego.

Uroczysty koncert w reprezentacyjnym gmachu krakowskiego centrum kongresowego podkreśli nie tylko rangę tej rocznicy, ale i nierozwalne więzi oficyny z Krakowem – krakowski rodowód instytucji, która od siedmiu dekad współtworzy historię polskiego i europejskiego edytorstwa muzycznego.

Z dumą i radością świętujemy w Krakowie ten doniosły jubileusz. I cieszę się niezmiernie, że radość tę dzielą z nami najwybitniejsi przedstawiciele polskiej nauki, kultury i polityki, ponieważ jest to bez wątpienia jubileusz ważny nie tylko dla Krakowa. Założone w 1945 roku przez prof. Tadeusza Ochlewskiego PWM posiada rangę instytucji narodowej i należy do czołowych wydawnictw muzycznych w świecie. Jego działalność ma niepodważalne znaczenie dla całokształtu formowania się polskiej myśli muzykologicznej i szeroko pojętej kultury muzycznej.

Polskie Wydawnictwo Muzyczne z niewyczerpaną inwencją podejmuje różnorodne inicjatywy, współtworzy wydarzenia, które służą upowszechnianiu naszego dziedzictwa muzycznego na wszystkich kontynentach. Ta niestrudzona działalność jest bezcenna dla Krakowa. Dzięki niej nasze miasto umacnia swoją metropolitalną rangę, pozostaje ważnym ośrodkiem międzynarodowej promocji polskiej muzyki i międzynarodowej wymiany artystycznej.

Z podziękowaniami za wierność Krakowowi, za wzbogacanie jego życia i wkład w rozwój nauki i kultury. Z najserdeczniejszymi jubileuszowymi gratulacjami dla całego znamienitego grona pracowników i współpracowników oficyny.

Prof. **Jacek Majchrowski**
Prezydent miasta Krakowa

Ladies and Gentlemen:

On 4 November 2015, Henryk Mikołaj Górecki's *Sanctus Adalbertus* oratorio will be heard for the first time in history at the ICE Congress Centre in Kraków. The long-awaited premiere of the great composer's last surviving work will be one of the world's most important music events in 2015, and an excellent highlight to PWM Edition's 70th anniversary.

The festive concert, held in the impressive building of the Kraków congress center, will not only stress the standing of the anniversary, but also the unbreakable bond between PWM Edition and Kraków: the Kraków pedigree of an institution that has co-created the history of Polish and European music editing for seven decades.

We are proud and happy to celebrate this momentous anniversary in Kraków. And I am immeasurably glad that we can share this joy with the greatest representatives of Polish science, culture and politics, as the anniversary is without doubt important not only for Kraków. Established in 1945 by Prof. Tadeusz Ochlewski, PWM Edition has attained the standing of a national institution, and is one of the leading music publishers in the world. In the big picture, its activity is of undeniable significance in the evolution of both Polish musicological thinking and music culture in its broader sense.

With inexhaustible ingenuity, PWM Edition has carried out various initiatives, and co-organized events that promote our musical heritage on every continent. This tireless activity is very precious to Kraków, as it allows our city to strengthen its position as a metropolis, and to remain an important center for the international promotion of Polish music and for international artistic exchange.

Many thanks to PWM Edition for its loyalty to Kraków, for its enrichment of the city's life and contribution to the development of science and culture, and warm anniversary congratulations to its entire eminent team of employees and collaborators.

Prof. **Jacek Majchrowski**
Mayor of the City of Kraków

Szanowni Państwo,

to ważne, że nieznaną kompozycja zmarłego przed pięcioma laty Henryka Mikołaja Góreckiego, oratorium *Sanctus Adalbertus* op. 71, zabrmi po raz pierwszy na świecie w Krakowie oraz w Katowicach, mieście w którym kompozytor żył i tworzył. Dzieło poświęcone postaci pierwszego patrona Polski, św. Wojciecha, zostało napisane w 1997 roku, żeby upamiętnić 1000. rocznicę męczeńskiej śmierci praskiego biskupa. Oratorium miało być wykonane podczas pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski i właśnie polskiemu papieżowi Górecki zamierzał je dedykować. Do prawykonania jednak nie doszło.

Mamy wielkie szczęście, że możemy wreszcie usłyszeć ostatnie dzieło Henryka Mikołaja Góreckiego, bo – jak mówił prof. Julian Gembalski, przy okazji nadania temu wybitnemu kompozytorowi tytułu doktora honoris causa Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach – „Jego muzyka jest odbiciem postawy człowieka, który wie, że współczesność bez respektowania najwyższych wartości i bez wierności człowieczeństwu skazana jest na zagładę. Wyśpiewuje chwałę Bogu, bo wie, że »bez Boga ani do przodu«, ukazuje sacrum, bo wie, że ludzkość za sacrum tęskni, tylko nie zawsze ma odwagę się do tego przyznać (...). Ta muzyka sprowadza nas do właściwych relacji w myśleniu o życiu, pięknie, wierze, duchowości, o naszej małej ojczyźnie, ziemi rodzinnej i trudzie codziennych zmagień. Jest owocem głębi i konsekwencji w poszukiwaniu prawdy”.

Okazją do spotkania z muzyką tego wybitnego twórcy jest jubileusz 70-lecia Polskiego Wydawnictwa Muzycznego, w którym Górecki wydawał swoje pierwsze utwory i z którym związany był przez całe swoje artystyczne życie. PWM „gra czysto” od 70 lat, a nie ma lepszego miejsca, by się o tym przekonać niż w jednej z najlepszych sal koncertowych na świecie nowej siedziby Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach. Niech po raz kolejny Kraków i Katowice połączą muzyka.

dr **Marcin Krupa**
Prezydent miasta Katowice

Ladies and Gentlemen:

It is important that the oratorio entitled *Sanctus Adalbertus* op. 71, a previously unknown composition by Henryk Mikołaj Górecki, who died five years ago, will be heard for the first time worldwide in Kraków, as well as in Katowice, the city where Górecki lived and composed. The work, devoted to the first patron of Poland, St. Adalbert, was written in 1997 for the 1000th anniversary of the martyrdom of this Prague bishop. The oratorio was to be performed during a pilgrimage of Pope John Paul II to Poland, and it was to the Polish Pope that Górecki had intended to dedicate it. However, its premiere did not take place at that time.

We have the extraordinarily good fortune of finally being able to hear the last work of Henryk Mikołaj Górecki, because – as Professor Julian Gembalski said during the composer’s honorary doctorate award ceremony at the Karol Szymanowski Academy of Music in Katowice – ‘His music reflects the attitude of a man who knows that contemporary times are doomed if the highest standards and loyalty to humanity are not respected. He sings glory to God, because he knows that we should never even leave or enter our own house without God; he shows the sacred, because he knows that humanity longs for the sacred, yet is not always brave enough to admit it [...]. This music brings us back to proper relationships in thinking about life, beauty, faith, spirituality, our little homeland, our hometown and daily struggles. It is the fruit of a deep and consistent search for truth.’

PWM Edition’s 70th anniversary will be a perfect opportunity for us to hear Górecki’s music, since the distinguished composer published his first pieces there, and was associated with this publisher throughout his artistic life. PWM Edition has ‘played clean’ for 70 years, and there is no place to find this out than the new headquarters of the Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice, featuring one of the best concert halls in the world. Let Kraków and Katowice yet again be united by music.

Dr. **Marcin Krupa**
Mayor of the City of Katowice

Szanowni Państwo,

koncert, na którym mamy przyjemność Państwa gości, jest zwieńczeniem obchodów 70-lecia powstania i działalności Polskiego Wydawnictwa Muzycznego. Mojej refleksji nad minionymi dziesięcioleciami towarzyszy przekonanie, że nasza PWM-owska społeczność może z dumą i satysfakcją spojrzeć na dokonania Oficyny jedynej w swoim rodzaju, przez którą przewinęło się wiele wybitnych osobowości polskiego życia muzycznego, rozwijając od podstaw uznane dzisiaj na świecie polskie edytorstwo muzyczne, własną technikę zapisu nut, osiągając wysoki poziom merytoryczny publikacji nutowych i książkowych, wreszcie prestiż na arenie międzynarodowej oraz niezachwianą pozycję.

Cieszę się, że do celebrowania naszego święta mogliśmy zaprosić polskich i zagranicznych przyjaciół, kompozytorów i autorów, współpracowników oraz melomanów. Dzisiejszy koncert, podczas którego zostanie po raz pierwszy na świecie wykonane ostatnie pozostawione przez Henryka Mikołaja Góreckiego dzieło – oratorium *Sanctus Adalbertus* op. 71, traktujemy bowiem jako symboliczny i niezwykle ważny dowód na to, iż PWM to instytucja o wielkim znaczeniu dla kultury polskiej, a Państwa obecność jako uznanie dla naszych wieloletnich wysiłków w dbaniu o rodzime dziedzictwo muzyczne. Mam nadzieję, że słuchając prezentowanej muzyki w znakomitej interpretacji wybitnych artystów, ulegniecie Państwo magii twórczości polskich kompozytorów, przeżywając wiele wzruszeń oraz będziecie z życzliwością towarzyszyć zespołowi PWM-u w naszym święcie tak, jak my towarzyszymy od 70 lat polskiemu środowisku muzycznemu.

Adam Radzikowski

Prezes Zarządu – Dyrektor Naczelny
Polskiego Wydawnictwa Muzycznego

Ladies and Gentlemen:

The concert to which we have the pleasure of welcoming you tonight is the culmination of PWM Edition's 70th anniversary celebrations. My reflections on the past decades are accompanied by a belief that our PWM Edition community can look with pride and satisfaction upon the achievements of our unique publishing house, through which many renowned personalities in Polish musical life have made their way, developing Polish music editing recognized today around the world, along with its own notation technique; and achieving a high level of quality in its sheet music and book publications, as well as a significant, unshakeable position both in Poland and on the international stage.

I am glad that we have been able to invite Polish and foreign friends, composers and authors, collaborators and music lovers to our celebrations, for we treat today's concert, which will feature the world première of the last work left by Henryk Mikołaj Górecki, an oratorio entitled *Sanctus Adalbertus* op. 71, as a symbolic and extremely important testimony that PWM Edition is an institution of great significance to Polish culture; and your presence here, as a recognition of our long-standing efforts to preserve Polish musical heritage. I do hope that while listening to the music being presented in the excellent interpretation of outstanding artists, you will surrender to the magic of the works created by Polish composers and experience great emotions, as well as that you will kindly accompany the PWM Edition team in our celebrations, just as we have accompanied the Polish music community for 70 years.

Adam Radzikowski

Chairman of the Board and Executive Director
PWM Edition

POLSKIE WYDAWNICTWO MUZYCZNE

KSIEGARNIA MUZYCZNA

KONCERT NA 70-LECIE PWM-U

ADRIAN THOMAS

Patrząc z perspektywy tego wyjątkowego dla PWM-u roku, przypominam sobie osiągnięcia Wydawnictwa od 1945 r. i imponującą listę kompozytorów polskich, których ono wypromowało. Gdy w latach 1971–72 przebywałem na wymianie studenckiej w Krakowie, moja znajomość polskiej muzyki dwudziestego wieku ograniczała się zaledwie do kilku nazwisk. Ogromną radość sprawiały mi wówczas wizyty w sklepie muzycznym na rynku (sklep mieścił się wtedy po jego południowej stronie), gdzie mogłem wejść za ciężką kotarę na zapleczu i przeszukiwać zasoby nut wydanych przez PWM. Dzisiejszy wieczór jest trochę jak te poszukiwania skarbów. Z jednej strony mamy dzieło z początku XX wieku, napisane przez Karłowicza (1876–1909) – kompozytora, który nadal jest mało znany za granicą. Następnie dwie premiery: dzieła, które zostało skomponowane przez Henryka Mikołaja Góreckiego (1933–2010) ponad 15 lat temu, ale nie zostało wykonane aż do dziś, i utworu tak świeżego, że nie jestem w stanie powiedzieć o nim nic więcej (a piszę ten list pod koniec września) niż to, że Paweł Mykietyn (ur. 1971) jest jednym z najwybitniejszych kompozytorów polskiej muzyki współczesnej.

Gdy przyjechałem do Krakowa w 1971 r., Karłowicz był kompozytorem zupełnie mi nieznanym. Jego *Odwieczne pieśni* op. 10 (1904–06), wydane przez PWM w 1949 r. w słynnych wówczas brązowych okładkach, to tylko jedna z pozycji nutowych, które odkryłem na rynku. Stopniowo treści między tymi okładkami nabierały blasku dzięki nagraniom, artykułom i książkom (autorstwa m.in. Leszka Polonego i Alistaira Wightmana), a także licznym opracowaniom pochodzącym z Zakopanego, na przykład fotografiom Tatr, wydanych w 2003 r., zawierającym także zdjęcia zrobione przez Karłowicza. To stopniowe odkrywanie życia i twórczości Karłowicza poza granicami Polski miało ogromny wpływ na ponowną popularyzację i zbudowanie nowego kontekstu dla historii muzyki polskiej tworzonej w czasach między Chopinem i Szymanowskim, dlatego uważam, że włączenie tego utworu do programu dzisiejszego koncertu jubileuszowego było bardzo dobrą decyzją.

Wyobrażam sobie, że każdy z nas, obecnych dziś w tej sali, choć raz był w Tatrach i przemierzał ich szlaki lub zdobywał szczyty. My przynajmniej przeżyliśmy (choć ja nieomal przypląciłem to życiem, gdy podczas ulew i powodzi w lipcu 1997 r. przechodziłem zaledwie dwa metry od rażącego piorunem krzyża na Giewoncie). Wraz ze śmiercią Karłowicza w lawinie w lutym 1909 r. muzyka poniosła niepowetowaną stratę, jednak to, co kompozytor pozostawił po sobie w *Odwiecznych pieśniach*, jest przywołaniem gór jako innego świata doświadczeń, pozostającego z dala od trosk i zmartwień

życia codziennego. Wystarczy zacytować jego słowa, które są po prostu bezbłędne w swej wymowie:

I gdy znajdę się na stromym wierzchołku, sam, mając jedynie lazurową kopułę nieba nad sobą, a naokoło zatopione w morzu równin zakrzepłe bałwany szczytów – wówczas zaczynam rozpyliwać się w otaczającym przestworzu, przestaję się czuć wyobnioną jednostką, owiewa mnie potężny, wiekuisty oddech wszechbytu. Tchnienie to przebiega przez wszystkie fibry mej duszy.

Przewodnik koncertowy (Kraków: PWM, 1980), s. 467

Ta wizja, nie do końca podobna do byronowskiej pozy ze słynnego *Wędrowca nad morzem mgły* – obrazu autorstwa Caspara Davida Friedricha – wzniosła Karłowicza na wyżyny transcendencji, nirwany lub buddyjskiego oświecenia. Dziś wydaje się to bardzo zgodne z duchem tamtych czasów, z duchem Schopenhauera i trudno jest wyobrazić sobie, aby późniejsi kompozytorzy reagowali na Tatry w ten sposób. Istnieją muzyczne dowody na to, że nie, chociaż koncepcja transcendencji była bardzo bliska sercu Góreckiego.

Karłowicz miał to szczęście, że język i aparat muzyczny, który odziedziczył po Czajkowskim i Ryszardzie Straussie, był przysposobiony do większej ekspresji, która odzwierciedlała jego ogromne poczucie sublimacji:

Mam za sobą długi szereg wędrowek samotnych i wędrowki te oblane są w mej pamięci jakimś szczególnie czystym blaskiem. Są to wspomnienia niezmacone żadnym dysonansem; szereg przedziwnych zespołów z odwiecznym duchem gór, szereg hymnów o zachwycie odśpiewanych na cześć wszechistnienia.

Mieczysław Karłowicz w listach i wspomnieniach
(Kraków: PWM, 1960), s. 169

Trzy „pieśni” zaklęte w tym w pełni orkiestrowym dziele są w istocie hymnami, gdzie przenikają się powiązane ze sobą tematy, których charakter ujął Karłowicz w manuskrypcie zniszczonym podczas II wojny światowej: tematy określane obecnie jako wieczna tęsknota, wieczność i śmierć (część pierwsza), miłość (część druga) i wszechistnienie (część trzecia).

Rożek angielski rzadko brzmi tak donośnie, jak w temacie o wiecznej tęsknocie, a altówki tak niezwykle delikatnie, jak w odpowiedzi. Patrząc na rozwój części pierwszej, zauważymy jednak, że nie chodzi tu o niewinną tęsknotę, tylko o tęsknotę mroczną i melancholijną, a wręcz żalobną, obarczoną

PWM 70 CONCERT

ADRIAN THOMAS

Looking back from the vantage point of this landmark year for PWM, I am reminded of its astonishing achievements since 1945 and the extraordinary roster of Polish composers that it has nurtured and developed. As an exchange student in Kraków in 1971–72, with my knowledge of twentieth-century Polish music limited to just a few figures, one of my great joys was to visit the music shop in the Rynek (it was then on the south side) and be allowed to go behind the heavy curtain at the back to browse its stock of PWM scores. This evening is a bit like that treasure hunt. On the one hand, there is a work from the start of the twentieth century by Mieczysław Karłowicz (1876–1909), a composer who is still not that well-known abroad. Then there are two premières, one of a work written over 15 years ago by Henryk Mikołaj Górecki (1933–2010) but only now receiving its world première, and the other of a fanfare so hot off the press that I am unable to say anything about it (I am writing this note in late September) except that Paweł Mykietyń (b. 1971) is one of the most outstanding Polish composers working today.

Karłowicz was one of the composers whom I did not know when I arrived in Kraków in 1971. His *Eternal Songs* op. 10 (1904–06), published by PWM in 1949 in its then familiar brown covers, was however one of the scores that I discovered in the Rynek. Gradually, the contents between these plain covers were illuminated by recordings, by articles and books (by Leszek Polony and Alistair Wightman, among others), and by a number of studies emanating from Zakopane, not least a volume of photographs of the Tatra Mountains, published in 2003, that included shots taken by Karłowicz. This gradual sunrise on Karłowicz's life and works outside Poland has been hugely important in repopulating and recontextualising the history of Polish music as it is understood to have unfolded between Chopin and Szymanowski, and so it seems to me highly appropriate that his music should feature in tonight's celebratory concert.

I imagine that everyone in this hall tonight has walked in, on or over the Tatras. We have at least survived (although I almost came to a sticky end during the storms and floods of July 1997, walking within two metres of the cross on Giewont as it was struck by a bolt of lightning). What music lost when Karłowicz died in that avalanche in February 1909 is incalculable, but what he left in *Eternal Songs* was an evocation of the mountains as another world of experience, away from the trials and torments of everyday life below. His own words, familiar to many, are peerless:

And when I find myself alone on a precipitous summit, having only the azure cupola of the heavens above, and below and around me

frozen waves of peaks sinking into the sea of the plains – then I begin to dissolve into the surrounding spaces, I cease to feel like a separate individual, and am covered by the powerful, everlasting breath of eternity. This breath runs through all the fibres of my soul.

Przewodnik koncertowy (Kraków: PWM, 1980), p. 467

This vision – not quite the same as the Byronic pose of Caspar David Friedrich's famous painting *The Wanderer above a Sea of Fog* (1818) – took Karłowicz into a zone akin to transcendence, nirvana, Buddhist enlightenment. Today, it seems to be very much of its time, of Schopenhauer's time, and it is hard to imagine later composers reacting to the Tatras in quite the same way. Indeed, there is musical proof that they did not, although the concept of transcendence was very close to the heart of Górecki.

Karłowicz was fortunate in that the musical language and orchestral apparatus that he inherited from Tchaikovsky and Richard Strauss lent themselves to the heightened expression that embodied his profound sense of sublimation:

I have behind me a long series of solitary wanderings, and these wanderings are suffused in my memory by some sort of special, pure radiance. These memories are undisturbed by dissonance; they concern a series of very strange meetings with the eternal spirit of the mountains, a series of hymns sung in rapture in praise of the universe.

Mieczysław Karłowicz w listach i wspomnieniach
(Kraków: PWM, 1960), p. 169

The three 'songs' of this purely orchestral work are in effect hymns, and these hymns are pervaded by inter-related themes whose character Karłowicz himself inscribed on the autograph manuscript that was destroyed in World War II: themes now identified as being of everlasting yearning, eternity and death (introduced in the first movement), love (second movement) and eternal being (third movement).

Rarely has the cor anglais sounded so plangent as when it plays the Theme of Everlasting Yearning, nor the violas so eloquently fragile in their response. As the first movement develops, it becomes clear that this is no innocent yearning but one that is dark-hued and melancholic, if not lugubrious, pained by suspensions and eased by passing resolutions. It even seems to anticipate Rachmaninov's symphonic poem *From the Isle of the Dead*, completed two years later in 1908. At the high point, the trombones and tuba

bólem zawieszenia i złagodzoną przemijaniem rozwiązań. Część ta wydaje się nawet antycypować poemat symfoniczny *Wyspa umarłych* Rachmaninowa, ukończony dwa lata później w roku 1908. W najwyższym punkcie puzyry i tuba wprowadzają dwa wznoszące tematy: marszowy temat Wieczności, a następnie – z wejściem trąbek – budowany stopniowo temat Śmierci.

Druga część jest jednym z najbardziej zachwycających utworów muzyki późnego romantyzmu. Otwierający tę część temat Miłości, kołyszący się w takt 3/4, emanuje delikatnym i słodkim uniesieniem, które wkrótce przeobrazi się w pasję. Niestety, pierwsza fala opada wraz ze zstępującą fakturą chromatyczną, która burzy dotychczasowy nastrój, odrzucając narzucone ramy emocjonalne, by już po chwili zmierzyć się z nagłym rykiem Wieczności, a następnie z kojącymi tonami Śmierci (flety) zjednoczonej z Miłością (skrzypce). I można by pomyśleć, że to już wszystko. A jednak jeszcze nie. Karłowicz przechodzi znów do intensywnego jednoczenia Wieczności i Śmierci, w punkcie kulminacyjnym wszystkich trzech tematów i wagnerowskiej w swej delikatności kody.

Ostatnia, najkrótsza i najbardziej enigmatyczna część przywołuje Wagnera i Brucknera. Temat Wszczęstnienia jest tu niezwykle podobny do tematu Wieczności. Następujące po nim dźwięki unoszą się swobodnie, uwolnione z więzów, do momentu, aż na ziemię sprowadzi je nieoczekiwanie wzniosły chorał.

Każdy z nas zapewne zastanawiał się, jak by to było spotkać naszych przodków. Jaki naprawdę był Karłowicz jako osoba, towarzysz wędrówek czy przewodnik górski? Opowiadamy historie o ludziach, których znaleźmy i którzy mieli wpływ na nasze życie. W swoim czasie poznałem kilku polskich kompozytorów, ale to z Góreckim dane mi było poznać się bliżej. Byliśmy zupełnie różni, ale w jakiś sposób udało nam się zaprzyjaźnić, do tego nawet stopnia, że przez wiele lat zatrzymywałem się u niego i jego rodziny w Katowicach i w Chochołowie, gdzie chodziliśmy w Tatry i zdobywaliśmy szczyty (choć żaden z nas tak naprawdę nie był pewien, jakie – szkoda, że nie było z nami Karłowicza, aby wskazać nam drogę).

Wewnętrzny przewodnikiem Góreckiego było jego niesłabnące poczucie misji jako kompozytora i jego wiara. Taka kombinacja może obrać różne kierunki. Jednak droga pobożności lub ognia i siarki nie była Góreckiemu przeznaczona. Jego muzyka sakralna jest być może bardziej wyciszona i skupiona (*Pieśni kościelne* z 1986 r.) lub nieco bardziej monumentalna, poszukująca (*Beatus Vir* z 1979 r.), lub jej charakter może rzeczywiście ujawniać się w bardziej świeckich utworach w formie inspiracji lub cytatów z istniejącej muzyki sakralnej (*Muzyka staropolska* z 1969 r.; *II Symfonia „Kopernikowska”* z 1972 r.; *Kwartet smyczkowy nr 2* z 1991 r.). Poza dziełami z lat 70., widać wyraźny rozdźwięk w charakterze i traktowaniu materiału Góreckiego. Nie dziwi więc fakt, że kilka utworów odkryto w różnych fazach

ukończenia dopiero po jego śmierci lub że świecka *IV Symfonia „Tansman Epizody”* (2006) jest zupełnie inna niż sakralne dzieła wokально-instrumentalne *Kyrie* (2005) czy *Sanctus Adalbertus* (1997).

IV Symfonię wykonano jako pierwszą z nowo odkrytych dzieł w Londynie w kwietniu 2014 r., a niecały tydzień później odbyła się premiera *Kyrie* w Warszawie. I chociaż w symfonii – której orkiestrację z taką ekspresją i doskonałością przeprowadził syn Góreckiego, Mikołaj – widać odniesienia do Musorgskiego i Strawińskiego oraz cytaty z Wagnera, a jej klimat podobny jest do wcześniejszych dzieł, np. do kwartetów smyczkowych lub *Małego Requiem* (1993), w *Kyrie* brak jest takich nawiązań. Nawet jeżeli pierwszy fragment wydaje się odwoływać do kontrapunktu w *Ad matrem* (1971), ma o wiele prostszy i ograniczony charakter, który jest typowy dla dzieł religijnych. To samo – z pewnymi wyjątkami – można powiedzieć o *Sanctus Adalbertus*, który po niewielkich poprawkach wprowadzonych przez Mikołaja Góreckiego będzie miał dziś swą światową premierę.

Sanctus Adalbertus jest następcą utworu *Beatus Vir*, który Górecki napisał na zamówienie ówczesnego biskupa krakowskiego, kardynała Karola Wojtyły. Skomponowany na cześć św. Stanisława miał być pierwszą częścią planowanego cyklu większych dzieł: *Sancti Tui Domine flobunt sicut liliam*. Gdy rozmawialiśmy w 1984 r., Górecki wspominał, że kolejnym utworem cyklu będzie *Offertorium* dedykowane św. Maksymilianowi Kolbe. Niestety nie zdołał go napisać, podejmując inne projekty i wracając do pomysłu uczczenia świętych polskich dopiero w *Sanctus Adalbertus* (którego skład wokalny jest taki sam, jak w *Beatus Vir*, gdyby dodać partię sopranu, jak i *II Symfonii „Kopernikowskiej”*). Kompozytor stworzył szkic partytury na obchody tysiąclecia męczeńskiej śmierci św. Wojciecha w 1997 r., ale prawykonanie nie odbyło się i Górecki nie dokończył czwartej części aż do początku roku 1998. Teksty są autorstwa samego kompozytora, z wyjątkiem tekstu z części pierwszej, który pochodzi z Księgi Psalmów (Wulgata 115, 6).

Cztery części opatrzone są niezależnymi tytułami, nawiązującymi w osobliwy sposób do sakralnych tytułów ze świeckiej *I Symfonii* (z 1959 r.): „Psalm”, „Lauda”, „Hymnus” i „Gloria”. Powściągliwość Góreckiego w używaniu większego składu orkiestry widać od samego początku w „Psalmie”, a dzwony rurowe stają się kluczową partią dla jego późniejszej palety dźwiękowej. Warstwa melodyczno-harmoniczna jest również ograniczona, najpierw do motywu opartego na trójdźwięku zmniejszonym, a następnie do intonowanego przez chór dźwięku es. Zakres wokально-instrumentalny jest nieco szerszy, ale muzyka wznosi się dopiero na ALLELUJA (typowe dla Góreckiego jest pisanie całych słów wielką literą) z solowym wejściem sopranu, do którego na krótko dołącza baryton solo.

introduce two rising themes: the striding Theme of Eternity followed, with the addition of trumpets, by the stepwise Theme of Death.

The second movement is one of the most compelling pieces of late-Romantic music. The opening Theme of Love, lilting in 3/4, has a befittingly gentle, sweet rapture that merely hints at the passion it will acquire. All too soon, the first wave subsides and a chromatically descending texture unsettles the mood and emotional restraint is abandoned, only to be confronted by the roar of Eternity and, in a while, by the soothing tones (flutes) of Death soon united with Love (violins). And that, one might think, would be that. Far from it. Karłowicz now embarks on an intense unification of Eternity and Death, a climax involving all three themes and a coda that is Wagnerian in its delicacy.

Wagner and Bruckner soon come to mind in the last, shortest and most enigmatic movement. Its Theme of Eternal Being bears a striking resemblance to that of Eternity, and is followed by music that floats free of its anchor until brought back to earth by a chorale of unexpected and uplifting grandeur.

All of us have at one stage or another wondered what it would have been like to meet some of our predecessors. What was Karłowicz really like as a person, as a walking companion or mountain guide? We can all recount tales of people we have known and who have had an impact on our lives. In my time, I have met quite a few Polish composers, but the one whom I got to know most closely was Górecki. We were as alike as chalk and cheese (to use the English expression), but somehow we clicked and, over the years, I stayed with him and his family in Katowice and Chochołów, where we did indeed walk together in the Tatras and do some path-climbing (although none of us was always absolutely sure where we were – we needed Karłowicz to come over the brow of the hill and guide us).

Górecki's interior guide was his unwavering sense of mission as a composer and his faith. Such a combination can lead in several directions. Not for Górecki the path of piety or of fire and brimstone. His sacred music may have a quiet, private quality (*Church Songs*, 1986) or a more monumental, searching aspect (*Beatus Vir*, 1979), or may indeed be represented in apparently secular pieces by drawing on and/or quoting pre-existing sacred music (*Old Polish Music*, 1969; *Symphony no. 2*, 1972; *String Quartet no. 2*, 1991). Apart from the works of the 1970s, there is a marked divide in the nature and treatment of Górecki's material. It therefore was no surprise, when several works were discovered after his death in various stages of completeness, that the secular *Symphony no. 4 'Tansman Episodes'* (2006) was different from the sacred vocal-instrumental works *Kyrie* (2005) and *Sanctus Adalbertus* (1997).

The first to be performed was *Symphony no. 4*, in London in April 2014, followed barely a week later by the première of *Kyrie* in Warsaw. Where

the *Symphony* – whose orchestration was carried out with such aplomb and finesse by his son Mikołaj – evoked Mussorgsky and Stravinsky and cited Wagner, and where its climate linked to earlier works such as the string quartets or the *Little Requiem* (1993), *Kyrie* had no such connections. Even if its opening paragraph seems to refer back to its counterpart in *Ad matrem* (1971), its much simpler and generally restrained character is typical of his religious output. The same may be said – with some qualifications – of *Sanctus Adalbertus*, which, with small touches from Mikołaj Górecki, is receiving its world première tonight.

Sanctus Adalbertus is the successor to *Beatus Vir*, which Górecki wrote at the behest of the then-Bishop of Kraków, Karol Cardinal Wojtyła. Written in praise of St. Stanislaus, it was the first in what he thought would be a cycle of large-scale works called *Sancti Tui Domine floreunt sicut liliium*. When I talked with him in 1984, he mentioned that the next piece in the cycle would be *Offertorium*, dedicated to Saint Maksymilian Kolbe. This appears not to have materialised, and Górecki moved on to other projects, returning to his idea of celebrating Polish sainthood with *Sanctus Adalbertus* (whose vocal forces are the same as in *Beatus Vir*, with the addition of a solo soprano, as in *Symphony no. 2 'Copernican'*). He drafted his score for the millennial commemorations of Adalbert's martyrdom in 1997, but the proposed performance fell through, and he did not write out the fourth movement until 1998. The texts are by the composer, with the exception of that in the first movement, which comes from the Book of Psalms (Vulgate 115:6).

The four movements have distinctive headings, curiously recalling the sacred headings given to the otherwise secular *Symphony no. 1* (1959): 'Psalm', 'Lauda', 'Hymnus' and 'Gloria'. Górecki's habitual reticence in his deployment of what is a very large orchestra is evident from the start of 'Psalm', and the tubular bells are a key part of his timbral palette later on. His melodic-harmonic palette is also severely pared back, first to a motif of a diminished triad, and then the choral intonation on E-flat. The vocal and instrumental range does expand slightly, but the music lifts only with ALLELUIA (how typical of Górecki to capitalise the entire word) and the entry of the solo soprano, joined briefly by the solo baritone.

'Lauda' opens with the same motif as 'Psalm', but this time it is seized by the full choral and orchestral forces to acclaim the saint. There then follows an extended paragraph, first for the unison male chorus, bassoons and low strings and then for the female chorus with slightly different orchestration, reaching its *tutti* climax just before the end of the movement.

At this point, Górecki's sometimes convoluted compositional history intervenes. When the original plans for *Sanctus Adalbertus* fell through,

„Lauda” rozpoczyna się tym samym motywem, co „Psalm”, jednak tym razem zostaje on przejęty przez pełen skład chóralno-instrumentalny wychwalający świętego. Po tym następuje długi fragment, na początku na chór męski w *unisono* z towarzyszeniem fagotów i niskich partii smyczków, a następnie na chór żeński z nieco zmienioną orkiestracją, osiągający punkt kulminacyjny *tutti* pod koniec tej części.

I w tym momencie do głosu dochodzi zawiła niekiedy historia kompozytorska Góreckiego. Gdy nie powiodły się pierwotne plany związane z *Sanctus Adalbertus*, Górecki odłożył dzieło na półkę. Jednak w 2000 r. pojawiła się kolejna możliwość uczczenia świętego, więc odkurzył partyturę i dość gruntownie przerobił część trzecią „Hymnus”. Nie powinno więc dziwić, że rozpoznamy w niej brzmienia z radosnej części *Salve, sidus Polonorum* (2000). Wprowadzenie środkowego fragmentu hymnu to przedziwny splót pomysłów. Najpierw wchodzi wiolonczela, która zaznacza temat części środkowej, ujmując – na tej samej wysokości – dźwięki ze *Snu Gerontiusa* Edwar-

da Elgara, w których Gerontius śpiewa: „Jestem bliski śmierci”. Być może jest to czysty zbieg okoliczności, ale na prośbę Góreckiego przesłałem mu nuty Elgarowskiego oratorium w połowie lat 90. Następnie słyszymy modlitewne wejście chóru, brzmiące jak pieśń chóralna, które przecina nieoczekiwany zwrot tonalny tworzący dysonans między pedalową nutą *d* kontrabasów a wyższymi akordami smyczków. Łagodne rozpoczęcie części *Salve, sidus Polonorum*, do słów: „Święty Wojciechu Patronie nasz drogi”, przynosi promień czystego światła i narastające poczucie radości (ponownie dzwony z towarzyszeniem fortepianu). „Hymnus” kończy się przywołaniem linii sopranu solo z „Psalmu” i powtórzeniem chóralnych ALLELUJA.

Ostatnia część – „Gloria” – oparta jest prawie w całości na świetlistym akordzie E-dur. Na tym tle inspiracją dla ekstatycznego refrenu „GLORIA in excelsis” jest fraza otwierająca *Bogurodzicę* do momentu, aż z pełnego brzmienia pozostaną tylko chóralne basy, intonujące, na niskim *e*, finałową frazę „SANCTUS ADALBERTUS”.

tłumaczenie: Monika Rokicka

Górecki shelved the piece. However, a new opportunity to celebrate the saint came up in 2000, so he dusted off the score and slightly refashioned most of its third movement, 'Hymnus', so do not be surprised if you recognise the music of the joyful third section of *Salve, sidus Polonorum* (2000). Introducing this central portion of 'Hymnus' is a strange series of ideas. First comes a 'cello line that both hints at the theme of the central section and encloses, at the same pitch, the notes from Edward Elgar's *The Dream of Gerontius* where Gerontius sings 'I am close to death'. This latter observation may be pure coincidence, but I did send this score to Górecki at his request in the mid-1990s. Then there is the prayerful choral entry, like a church song, which is hijacked by an unexpected tonal shift and ensuing dissonances

between the pedal D-natural in the double basses and the string chording above. The peaceable entry of the 'Salve, sidus Polonorum' section, to the words: 'Święty Wojciechu Patronie nasz drogi' brings a shaft of pure light, and the developing sense of rejoicing is palpable (tubular bells again, with piano). 'Hymnus' ends with a recall of the solo soprano line from 'Psalm' and reiterated choral Alleluias.

The final movement, 'Gloria', is underpinned almost exclusively by a radiant chord of E major. Against this backdrop, the opening phrase of *Bogurodzica* inspires the increasingly ecstatic refrain 'GLORIA in excelsis' until the music reduces to the choral basses who intone, on a low E natural, the final phrase 'SANCTUS ADALBERTUS'.

MIECZYŚLAW KARŁOWICZ (1876–1909)

wybitny polski kompozytor przełomu XIX i XX w. Od wczesnej młodości uczył się gry na skrzypcach, w latach 1889–95 był uczniem Stanisława Barcewicza. Kompozycję studiował u H. Urbana w Berlinie, uczęszczał tamże na wykłady z historii muzyki, filozofii, psychologii, fizyki na uniwersytecie. W czasie studiów powstała większość jego pieśni solowych. Po powrocie do kraju w 1901 r. ukończył rozpoczętą w czasie studiów *Symfonię „Odrodzenie”*, skomponował również dedykowany Barcewiczowi *Koncert skrzypcowy A-dur*. 1903 działał w zarządzie Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego, przy którym założył i prowadził orkiestrę smyczkową.

Karłowicz jest twórcą nowoczesnej polskiej muzyki symfonicznej, reprezentantem późnoromantycznego poematu symfonicznego – w latach 1904–09 napisał sześć poematów symfonicznych (*Powracające fale*, *Odwieczne pieśni*, *Rapsodia litewska*, *Stanisław i Anna Oświęcimowie*, *Smutna opowieść*, *Epizod na maskaradzie*). Tworzył muzykę o bardzo indywidualnym obliczu, głęboko emocjonalną, podejmującą odwieczne problemy egzystencjalne człowieka. Przeniósł na rodzimy grunt najnowsze zdobycze w dziedzinie instrumentacji; był pierwszym polskim kompozytorem, który podjął ambitne zadanie włączenia polskiej muzyki w obieg europejskiej kultury muzycznej.

Zafascynowany Tatrami – działał w Towarzystwie Tatrzańskim, publikował artykuły z wędrowek górskich, pasjonował się wspinaczką, jazdą na nartach, fotografią; stał się jednym z pionierów polskiego taternictwa.

a great Polish composer from the turn of the 20th century, studied the violin from his early youth; between 1889 and 1895, he was taught by Stanisław Barcewicz. He studied composition with Heinrich Urban in Berlin; at the university there, he also attended classes in music history, philosophy, psychology and physics. It was during his student days that he composed most of his solo songs. After returning to Poland in 1901, he finished the *'Rebirth' Symphony*, begun during his studies, and composed the *Violin Concerto in A major*, dedicated to Barcewicz. From 1903 onwards, he was an active member of the Board of the Warsaw Music Society, at which he founded and led a string orchestra.

Karłowicz was a creator of modern Polish symphony music, a representative of the late Romantic symphonic poem: between 1904 and 1909, he wrote six symphonic poems (*The Returning Waves*, *Eternal Songs*, *Lithuanian Rhapsody*, *Stanisław and Anna Oświęcimowie*, *A Sorrowful Tale*, *Episode at a Masquerade*). He composed highly original and deeply emotional music that addressed perennial problems in human life. He introduced the latest instrumentation solutions into Polish music, and was the first Polish composer to take up the ambitious task of introducing Polish music into circulation in European music culture.

Fascinated with the Tatras, he was an active member of the Polish Tatra Society. He published essays about his mountain excursions, and was passionate about climbing, skiing and photography; he became one of the pioneers of Polish mountaineering.

jego twórczość należy do najoryginalniejszych zjawisk w muzyce współczesnej. Kompozycję studiował w pwsM w Katowicach (1955-60), od 1965 pracował w tej uczelni, a w latach 1975-79 pełnił funkcję rektora. Karierę kompozytorską rozpoczął w 1958 r. – zadebiutował na II Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień”, podczas której wykonano jego *Epitafium* op. 12; zyskał miano jednego z najbardziej radykalnych kompozytorów awangardowych. Z biegiem lat uprościł język muzyczny, zwrócił się ku dużym formom wokально-instrumentalnym i tekstom religijnym. Jego utwory zdobywały liczne nagrody na krajowych i międzynarodowych konkursach kompozytorskich, m.in. w 1960 r. otrzymał I nagrodę na Konkursie Młodych Związku Kompozytorów Polskich za *Monologhi* op. 16, w 1961 – I nagrodę na II Biennale Młodych w Paryżu za I *Symfonię* „1959” op. 14, na Międzynarodowej Trybunie Kompozytorów UNESCO w Paryżu zajął w 1967 r. III lokatę za *Refren* op. 21, a w 1973 – I lokatę za *Ad Matrem* op. 29. *Psalm Beatus Vir* został wykonany w Krakowie w 1979 r. w czasie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II. W 1992 r. III *Symfonia* „*Symfonia pieśni żałobnych*” trafiła na pierwsze miejsca amerykańskich i angielskich list przebojów za sprawą płyty firmy Elektra Nonesuch z nagraniem utworu w wykonaniu śpiewaczki Dawn Upshaw i zespołu London Sinfonietta pod batutą Davida Zinmana. Kronos Quartet prawykonał 3 kwartety smyczkowe napisane przez kompozytora na zamówienie zespołu.

Za swą działalność kompozytorską Górecki był honorowany licznymi odznaczeniami, m.in. w 2009 otrzymał Order św. Grzegorza Wielkiego, a w 2010 Order Orła Białego.

his oeuvre figures among the most original phenomena in contemporary music. He studied composition at the State College of Music in Katowice (1955-60), where he worked from 1965 onward and, from 1975 to 1979, held the post of Rector. He began his career as a composer in 1958, debuting at the 2nd Warsaw Autumn International Festival of Contemporary Music, during which his *Epitaph* op. 12 was performed; he became known as one of the most radical avant-garde composers in Poland. With time, he simplified his musical language and turned to large vocal-instrumental forms and religious texts. His pieces earned him numerous awards at Polish and international composers' competitions; for example, in 1960, Górecki received 1st prize for his *Monologhi* op. 16 at the Young Composers' Competition of the Polish Composers' Union; in 1961, he won 1st prize at the 2nd Biennale des Jeunes in Paris for his *Symphony no. 1 '1959'* op. 14; he was also awarded 3rd prize at the UNESCO International Rostrum of Composers in Paris in 1967 for his *Refrain* op. 21; and in 1973, 1st prize for *Ad Matrem* Op. 29. His *psalm Beatus Vir* was premiered in 1979 in Kraków, during the first visit of Pope John Paul II to Poland. In 1992, his *Symphony no. 3 'Sorrowful Songs'* hit the top of the American and English bestseller lists thanks to its Elektra Nonesuch recording in the rendition of singer Dawn Upshaw and the London Sinfonietta under the baton of David Zinman. The Kronos Quartet was the first ensemble to perform 3 string quartets that the composer wrote on commission for that group.

Górecki was honored with many distinctions for his work as a composer; for example, in 2009 he received the Order of St. Gregory the Great; and in 2010, the Order of the White Eagle.

kompozytor i klawecista. Studiował w Akademii Muzycznej w Warszawie, umiejętności doskonalił na kursach w Kazimierzu Dolnym i Amsterdamie podczas wykładów polskich i zagranicznych kompozytorów. W 1990 r. założył zespół Nonstrom, z którym dokonał wielu prawykonań utworów muzyki współczesnej. Jako kompozytor debiutował w 1993 r. na festiwalu Warszawska Jesień utworem *La Strada*. Jest laureatem licznych konkursów kompozytorskich, m.in. w 1995 utwór *3 for 13* zajął I lokatę na Międzynarodowej Trybunie Kompozytorów w Paryżu, a w 1996 *Epifora na fortepian i taśmę* – I lokatę na IV Międzynarodowej Trybunie Muzyki Elektroakustycznej UNESCO w Amsterdamie. Mykietyn komponuje na zamówienie wielu festiwali (m.in. Warszawska Jesień, Sacrum Profanum, Wratlavia Cantans), zespołów (m.in. Ensemble Modern, Kronos Quartet), wykonawców (Elżbieta Chojnacka, Jerzy Artysz, Andrzej Bauer) i instytucji (m.in. Polskie Radio, Teatr Wielki – Opera Narodowa, Narodowy Instytut Audiowizualny). Pisze muzykę teatralną, od wielu lat współpracuje z Krzysztofem Warlikowskim; w latach 1997–2001 był kierownikiem muzycznym w Teatrze Studio, a od 2008 w Nowym Teatrze w Warszawie. W 2015 r. w Poznaniu odbyła się premiera opery *Czarodziejska góra* z jego muzyką w reżyserii Andrzeja Chyry. Mykietyn jest także twórcą muzyki filmowej, m.in. do filmów *Ono*, *33 sceny z życia* i *W imię...* w reżyserii Małgorzaty Szumowskiej; *Tatarak* i *Wałęsa. Człowiek z nadziei* Andrzeja Wajdy oraz *Essential Killing* i *11 minut* Jerzego Skolimowskiego.

a composer and clarinetist, studied at the Academy of Music in Warsaw, and honed his skills at master classes in Kazimierz Dolny and in Amsterdam, at lectures delivered by Polish and foreign composers. In 1990, he founded the Nonstrom ensemble, with which he has premiered many pieces of contemporary music. As a composer, Mykietyn made his debut in 1993 at the Warsaw Autumn Festival with a piece entitled *La Strada*. He has been awarded prizes at numerous composers' competitions; for example, in 1995, his *3 for 13* took 1st place at the International Rostrum of Composers in Paris; and in 1996, his *Epiphora for piano and audio tape* won 1st prize at the 4th UNESCO International Rostrum of Electroacoustic Music in Amsterdam. Mykietyn composes on commission for various festivals (e.g. Warsaw Autumn, Sacrum Profanum, Wratlavia Cantans), ensembles (e.g. Ensemble Modern, Kronos Quartet), performing artists (Elżbieta Chojnacka, Jerzy Artysz, Andrzej Bauer) and institutions (e.g. Polish Radio, Teatr Wielki – Polish National Opera, National Audiovisual Institute). He writes theater music, and has collaborated with Krzysztof Warlikowski for many years. From 1997 to 2001, he was music director at the Studio Theater; since 2008, he has held this post at the New Theater in Warsaw. In 2015, the premiere of the opera *The Magic Mountain* with his music, directed by Andrzej Chyra, took place in Poznań. Mykietyn is also a composer of film music, among others *Stranger*, *33 Scenes from Life* and *In the Name of...*, directed by Małgorzata Szumowska; *Sweet Rush* and *Wałęsa: Man of Hope* by Andrzej Wajda; as well as *Essential Killing* and *11 minutes* by Jerzy Skolimowski.

jest absolwentką wrocławskiej Akademii Muzycznej. Debiutowała w 2002 r. na scenie Teatru Wielkiego w Poznaniu jako Hrabina w *Weselu Figara* Wolfganga Amadeusa Mozarta. W latach 2003–08 była solistką Opery Wrocławskiej, kreowała na jej scenie główne role, m.in. Pamiły w *Czarodziejskim Flecie* oraz Fiordiligi w *Così fan tutte* Mozarta, Mimi w *Cyganerii* Giacomo Pucciniego, Agathe w *Wolnym strzelcu* Carla Marii von Webera, tytułowej *Hagith* w operze Karola Szymanowskiego czy Helmwige w *Walkirii* Richarda Wagnera.

Od 2004 r. śpiewała również w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie (tytułowa *Halka* w operze Stanisława Moniuszki, *Donna Anna* w *Don Giovannim* oraz Hrabina w *Weselu Figara* Mozarta, *Marie* w *Wozzecku* Albana Berga, tytułowa *Katia Kabanowa* Leoša Janáčka oraz *Marta* w *Pasażerze* Mieczysława Weinberga). Występowała też na scenach teatrów europejskich, m.in. w Národní Divadlo w Pradze, Národní Divadlo Moravskoslezské w Ostrawie, Welsh National Opera w Cardiff, Glyndebourne Opera, a także gościła na scenie Izraeli Opera w Tel Awiwie jako *Cio-Cio-San* w *Madamie Butterfly* Pucciniego.

Obecnie jest solistką Opery Krakowskiej.

Artystka wykonuje także repertuar symfoniczny i oratoryjny (*Requiem* Gabriela Fauré, *I Symfonia* i *Missa solemnis* Ludwiga van Beethovena, *Te Deum* Antona Brucknera, *Requiem* Giuseppe Verdiego, *III Symfonia „Pieśń o nocy”* Karola Szymanowskiego, *III Symfonia „Symfonia pieśni żałobnych”* Henryka Mikołaja Góreckiego, *Das klagende Lied* oraz *II i VIII Symfonia* Gustava Mahlera, *Vier letzte Lieder* Richarda Straussa, a także dzieła Krzysztofa Pendereckiego: *Polskie Requiem*, *Te Deum*, *Strofy* oraz *Pieśni zadumy i nostalgii*). Śpiewała główne partie sopranowe w koncertowych wykonaniach *Marii* Romana Statkowskiego, *Giovanny d'Arco* Giuseppe Verdiego, *Zamku na Czorsztynie* Karola Kurpińskiego. Koncertuje z takimi orkiestrami jak Sinfonia Varsovia, Orkiestra Filharmonii Narodowej, NOSPR w Katowicach, Polska Orkiestra Radiowa, orkiestry Filharmonii Poznańskiej i Krakowskiej. Współpracowała z wybitnymi dyrygentami, jak Jacek Kasprzyk, Marc Minkowski, Valery Gergiev, Stanisław Skrowaczewski, Tomáš Hanus, Jakub Hrůša, John Fiore, Gabriel Chmura, Łukasz Borowicz, Friedrich Haider, Lothar Koenigs, Antoni Wit, Marek Pijarowski, Krzysztof Penderecki, Ola Rudner.

Była gościem wielu prestiżowych festiwali muzycznych, m.in.: Young Euro Classic w Berlinie, Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena w Warszawie, Musica Polonica Nova we Wrocławiu czy Cervantino Festival w Guanajuato (Meksyk).

a graduate of the Academy of Music in Wrocław. She made her debut in 2002 at Poznań's Wielki Theater as the Countess in *Le nozze di Figaro*. In 2003–2008, she was a soloist of the State Opera in Wrocław, where she appeared in leading roles of operas including Mozart's *Die Zauberflöte* (Pamina) and *Così fan tutte* (Fiordiligi); Giacomo Puccini's *La Bohème* (Mimi); Carl Maria von Weber's *Der Freischütz* (Agathe); Karol Szymanowski's *Hagith* (title role); and Richard Wagner's *Die Walküre* (Helmwige).

Since 2004, she has also sung at the Teatr Wielki – Polish National Opera in Warsaw (roles in operas including Stanisław Moniuszko's *Halka* (title role); Mozart's *Don Giovanni* (Donna Anna) and *Le nozze di Figaro* (Countess); Alban Berg's *Wozzeck* (Marie); Leoš Janáček's *Kát'a Kabanová* (title role); and Mieczysław Weinberg's *The Passenger* (Martha). She has also appeared on the stages of European opera houses, among others the Národní Divadlo in Prague, Národní Divadlo Moravskoslezské in Ostrava, Welsh National Opera in Cardiff and Glyndebourne Opera; as well as at the Israeli Opera in Tel Aviv as *Cio-Cio-San* in Puccini's *Madama Butterfly*.

She is presently a soloist of the Kraków Opera.

The artist also performs symphonic and oratorio repertoire (Gabriel Fauré's *Requiem*; Ludwig van Beethoven's *Symphony no. 9* and *Missa solemnis*; Anton Bruckner's *Te Deum*; Giuseppe Verdi's *Requiem*; Karol Szymanowski's *Symphony no. 3 'Song of the Night'*; Henryk Mikołaj Górecki's *Symphony no. 3 'Sorrowful Songs'*; Gustav Mahler's *Das klagende Lied*, as well as *Symphonies nos. 2 and 8*; Richard Strauss' *Vier letzte Lieder*; and the following works by Krzysztof Penderecki: *Polish Requiem*, *Te Deum*, *Strophes* and *Songs of Reverie and Nostalgia*). She has sung leading soprano roles in concert performances of Roman Statkowski's *Maria*, Giuseppe Verdi's *Giovanna d'Arco* and Karol Kurpiński's *The Castle of Czorsztyn*. She concertizes with such orchestras as Sinfonia Varsovia, the Warsaw Philharmonic, Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice and Polish Radio Orchestra, as well as the Poznań and Kraków Philharmonics. She has collaborated with such distinguished conductors as Jacek Kasprzyk, Marc Minkowski, Valery Gergiev, Stanisław Skrowaczewski, Tomáš Hanus, Jakub Hrůša, John Fiore, Gabriel Chmura, Łukasz Borowicz, Friedrich Haider, Lothar Koenigs, Antoni Wit, Marek Pijarowski, Krzysztof Penderecki and Ola Rudner.

She has been hosted by many prestigious music festivals, among them Young Euro Classic in Berlin, the Ludwig van Beethoven Easter Festival in Warsaw, Musica Polonica Nova in Wrocław and the Cervantino Festival in Guanajuato (Mexico).

jest absolwentem Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie. W 2002 r. zadebiutował w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie w partii tytułowej w *Eugeniuszu Onieginie* Piotra Czajkowskiego. Występował na tej scenie w najważniejszych partiach barytonowych, m.in. jako Janusz w *Halce*, Papageno w *Czarodziejskim flecie*, Sharpless w *Madama Butterfly*, księżę Jelecki w *Damie Pikowej*, czy Walenty w *Fauście*. Współpracuje również z teatrami operowymi w Krakowie, Poznaniu, Łodzi, Wrocławiu, Bydgoszczy i Gdańsku.

Od debiutu w 2009 r. w Staatsoper w Berlinie w roli Oniegina (pod batutą Daniela Barenboima) Ruciński należy do grona najwybitniejszych śpiewaków operowych na świecie. Wystąpił w Teatro Liceu w Barcelonie w tytułowej roli w operze Karola Szymanowskiego *Król Roger* (2009), w 2010 wziął udział w otwarciu sezonu w Staatsoper w Hamburgu w *Łucji z Lammermoor* obok Piotra Beczały. Na przełomie 2010 i 2011 roku wystąpił w Walencji pod batutą Lorina Maazela jako Lescaut w operze *Manon* Julesa Massenet’a. W Filharmonii w Oslo oraz w Goldener Saal Musikverein w Wiedniu oklaskiwany był w *Carmina Burana* Carla Orffa. W tym samym sezonie zaśpiewał po raz pierwszy w Arena di Verona w *Romeo i Julii* Julesa Massenet’a.

Sezon 2011/2012 przyniósł występy w Los Angeles Opera w roli Marcello w *Cyganerii* Giacomo Pucciniego. Występ w roli Francesco w operze *I Masnadieri* Giuseppe Verdiego w Teatro di San Carlo w Neapolu wytyczył nowy kierunek w karierze Artura Rucińskiego jako barytona verdiowskiego – w kolejnych sezonach wystąpił w rolach verdiowskich w Bilbao, Staatsoper w Hamburgu, Teatro La Fenice w Wenecji, Opéra Bastille w Paryżu, Theater an der Wien oraz na deskach Arena di Verona, Teatro Regio di Parma czy Oper Frankfurt.

W listopadzie 2014 r. zadebiutował w Teatro alla Scala w Mediolanie w *Simon Boccanegra* z Plácido Domingo w roli tytułowej. Rok 2015 rozpoczęła pierwszymi w swojej karierze występami w berlińskiej Deutsche Oper (*Traviata*), wystąpił także w Walencji (*Don Pasquale*) oraz w Staatsoper w Hamburgu i Operze w Zurychu (*Lucia di Lammermoor*). Zwieńczeniem sezonu artystycznego 2014/15 była sierpniowa seria spektakli *Il Trovatore* na Festiwalu w Salzburgu.

Bieżący sezon zainauguował w paryskiej Opéra Bastille, śpiewając po raz pierwszy rolę Don Giovanniego, w lutym 2016 zadebiutuje na deskach Metropolitan Opera w Nowym Jorku w roli Sharplessa w *Madama Butterfly* Pucciniego.

is a graduate of the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw. He debuted in 2002 at the Teatr Wielki – Polish National Opera in the title role of Piotr Tchaikovsky’s *Eugene Onegin*. He has appeared on this stage in the most important baritone roles, among others Janusz in *Halka*, Papageno in *Die Zauberflöte*, Sharpless in *Madama Butterfly*, Prince Yeletsky in *Queen of Spades* and Valentin in *Faust*. He also collaborates with opera houses in Kraków, Poznań, Łódź, Wrocław, Bydgoszcz and Gdańsk.

Since his 2009 debut at Staatsoper Berlin as Onegin (under the baton of Daniel Barenboim), Ruciński has numbered among the most outstanding opera singers in the world. He has performed the title role in Karol Szymanowski’s opera *King Roger* at the Teatro Liceu in Barcelona (2009); in 2010, he took part in the season opening at the Hamburgische Staatsoper in *Lucia di Lammermoor* alongside, among others, Piotr Beczała. At the end of 2010 and the beginning of 2011, he performed in Valencia under the baton of Lorin Maazel as Lescaut in Jules Massenet’s opera *Manon*. At the Oslo Philharmonic and at the Goldener Saal Musikverein in Vienna, he was acclaimed for his performances in Carl Orff’s *Carmina Burana*. The same season, he sang for the first time at the Arena di Verona in Jules Massenet’s *Romeo et Juliette*.

The 2011/2012 season brought performances at the Los Angeles Opera as Marcello in Giacomo Puccini’s *La Bohème*. A performance as Francesco in Giuseppe Verdi’s opera *I Masnadieri* at the Teatro di San Carlo in Naples blazed a new trail in Artur Ruciński’s career as a Verdi baritone – in subsequent seasons, he performed Verdi roles in Bilbao, at the Hamburgische Staatsoper, Teatro La Fenice in Venice, Opéra Bastille in Paris and Theater an der Wien, as well as on the stages of such venues as the Arena di Verona, Teatro Regio di Parma and Oper Frankfurt.

In November 2014, he debuted at Teatro alla Scala in Milan in *Simon Boccanegra* with Plácido Domingo in the title role. The year 2015 began with the first performances of his career at Berlin’s Deutsche Oper (*La Traviata*); he also performed in Valencia (*Don Pasquale*), as well as at the Hamburgische Staatsoper and Opernhaus Zürich (*Lucia di Lammermoor*). The crowning of the 2014/2015 artistic season was a series of performances of *Il Trovatore* in August at the Salzburger Festspiele.

The artist’s plans for the immediate future include, among other things, performances at the Opéra Bastille in Paris, where he will appear in *Don Giovanni*; as well as (after his acclaimed debut in *La Traviata*) yet again at the Royal Opera House – Covent Garden in London. In the 2015/2016 season, he will debut on the stage of the Metropolitan Opera in New York as Sharpless in Puccini’s *Madama Butterfly*.

ukończył dyrygenturę, teorię muzyki i kompozycję w pwsM w Warszawie. W pierwszych latach działalności dyrygenckiej zadebiutował w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej premierą *Don Giovanniego Wolfganga Amadeusa Mozarta*, został gościnnym dyrygentem Deutsche Oper am Rhein w Düsseldorfie oraz zdobył III nagrodę w prestiżowym Konkursie Dyrygenckim im. Herberta von Karajana w Berlinie. Nagroda zaowocowała debiutem artysty w Filharmonii Berlińskiej i Nowojorskiej. W 1978 r. Jacek Kaspszyk został pierwszym dyrygentem, a dwa lata później dyrektorem muzycznym Wielkiej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia i Telewizji (obecnie NOSPR) w Katowicach.

W 1982 r. zamieszkał w Londynie, gdzie zadebiutował z Philharmonia Orchestra. Współpracował także z Chamber Orchestra of Europe i Capital Radio's Wren Orchestra, koncertował z Philharmonia Orchestra, London Symphony Orchestra, London Philharmonic, Royal Philharmonic, Royal Scottish National, BBC Scottish Symphony i BBC National Orchestra of Wales. Prowadził także orkiestry w USA, Kanadzie, Japonii oraz Hong Kongu i Nowej Zelandii.

W 1998 r. objął stanowisko dyrektora artystycznego i muzycznego, a w 2002 również naczelnego Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie.

Oprócz scen krajowych, Jacek Kaspszyk przygotował przedstawienia w wielu renomowanych teatrach operowych: English National Opera, Opera North w Leeds, Deutsche Oper am Rhein w Düsseldorfie, Opéra Comique w Paryżu, Opery w Lyonie, Bordeaux, Zurychu, Sztokholmie, Teatro de la Maestranza w Sewilli, Teatro Colón w Buenos Aires. W latach 2006–08 regularnie współpracował z zespołem Litewskiej Opery Narodowej, z którą wystąpił na festiwalach w Lublanie, Rawennie i w Tel Awiwie.

W 2011 r. otrzymał prestiżowy Medal Elgara w uznaniu wybitnych interpretacji utworów tego kompozytora.

W latach 2006–13 był dyrektorem artystycznym Orkiestry Symfonicznej Filharmonii im. Witolda Lutosławskiego we Wrocławiu, a w latach 2009–12 – dyrektorem muzycznym NOSPR w Katowicach. Od 1 września 2013 r. pełni funkcję dyrektora artystycznego Filharmonii Narodowej. Już w pierwszym dniu jej sprawowania poprowadził zespoły Filharmonii Narodowej na finałowym koncercie Festiwalu „Chopin i jego Europa”, a 22 września dyrygował podczas Festiwalu „Warszawska Jesień” historycznym koncertem z udziałem nieobecnego od 14 lat na estradzie filharmonii Krystiana Zimermana.

W kwietniu 2015 Jacek Kaspszyk uhonorowany został przez Zarząd Polskiego Radia „Diamentową Batutą”, w maju zaś otrzymał nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wybitne osiągnięcia na polu muzyki.

studied conducting, music theory and composition at the State Music College in Warsaw. In the first few years of his conducting career, he debuted at the Teatr Wielki – Polish National Opera with a première of Wolfgang Amadeus Mozart's *Don Giovanni*, became guest conductor of the Deutsche Oper am Rhein in Düsseldorf, and won 3rd prize at the Herbert von Karajan Conducting Competition in Berlin. The prize resulted in the artist's debuts with the Berlin and New York Philharmonics. In 1978, Jacek Kaspszyk became principal conductor and, two years later, music director of the Great Polish Radio and Television Symphony Orchestra (now the Polish National Radio Symphony Orchestra) in Katowice.

In 1982, he took up residence in London, where he debuted with the Philharmonia Orchestra. He also collaborated with the Chamber Orchestra of Europe and Capital Radio's Wren Orchestra, concertized with the Philharmonia Orchestra, London Symphony, London Philharmonic, Royal Philharmonic, Royal Scottish National Orchestra, BBC Scottish Symphony and BBC National Orchestra of Wales. He has also conducted orchestras in the United States, Canada, Japan, Hong Kong and New Zealand.

In 1998, he took over the post of artistic and music director at the Teatr Wielki – Polish National Opera in Warsaw; and in 2002, that of executive director as well.

Apart from stages in Poland, Jacek Kaspszyk has prepared productions at many renowned opera houses: the English National Opera, Opera North in Leeds, Deutsche Oper am Rhein in Düsseldorf, Opéra Comique in Paris, the Operas of Lyon, Bordeaux, Zürich and Stockholm, as well as the Teatro de la Maestranza in Seville and the Teatro Colón in Buenos Aires. Between 2006 and 2008, he collaborated regularly with the Lithuanian National Opera ensemble, with which he appeared at festivals in Ljubljana, Ravenna and Tel Aviv.

In 2011, he received the prestigious Elgar Medal in recognition of his outstanding interpretations of this composer's works.

From 2006 to 2013, he was artistic director of the Witold Lutosławski Philharmonic Orchestra in Wrocław; and from 2009 to 2012, music director of the Polish National Radio Symphony Orchestra in Katowice. Since 1 September 2013, he has held the post of artistic director of the Warsaw Philharmonic. Already on the first day of his term there, he led the Warsaw Philharmonic ensembles in the final concert of the Chopin and His Europe Festival; and on 22 September, he conducted a historic concert at the Warsaw Autumn Festival featuring Krystian Zimerman, who had been absent from the Philharmonic stage for 14 years.

In April 2015, Jacek Kaspszyk was honored by the Board of Polish Radio with the Diamond Baton; in May, he received an award from the Minister of Culture and National Heritage for outstanding achievements in music.

ukończyła Wydział Wychowania Muzycznego Akademii Muzycznej w Krakowie. Podczas studiów rozpoczęła współpracę z chórami amatorskimi, zdobywając doświadczenie jako dyrygent. Od 1983 r. do dnia dzisiejszego prowadzi chór męski „Hasło” im. dra Henryka Jordana.

Od roku 1985 związana jest z Filharmonią im. K. Szymanowskiego w Krakowie, gdzie rozpoczęła pracę jako artystka chóru. W latach 1989–93 była kierownikiem i dyrygentem Chóru Kameralnego Filharmonii Krakowskiej, z którym odbyła trzykrotne *tournée* do Francji (obejmujące 55 koncertów w 49 miastach), brała udział w licznych koncertach okolicznościowych w kraju i za granicą oraz międzynarodowych festiwalach, takich jak Dni Muzyki Gitarowej (1988, 1993), Festiwal Muzyki Współczesnej FUTURES MUSIQUES IV w Paryżu (1989), Miesiąc Kultury Europejskiej w Krakowie (1992). W latach 1991–2009 pracowała jako asystent chórmistrza chóru mieszanego, pozostając jednocześnie artystką chóru. Od 2009 r., po wygranym konkursie na stanowisko dyrygenta-chórmistrza, kieruje chórem mieszanym Filharmonii Krakowskiej.

Współpracuje ze Stowarzyszeniem im. Ludwiga van Beethovena, Festiwałem Muzyki Polskiej, Międzynarodowym Festiwałem Muzyki Sakralnej „Gaude Mater”. Koncertowała w Austrii, Czechach, Danii, Francji, na Litwie, Ukrainie, w Rumunii, Szwecji, Turcji, na Węgrzech i we Włoszech, gdzie m.in. w Watykanie dyrygowała podczas Mszy Kanonizacyjnej Jana XXIII i Jana Pawła II (27 kwietnia 2014). Współpracuje z wieloma wybitnymi dyrygentami i artystami z Polski i z zagranicy. Z okazji 70. rocznicy urodzin Henryka Mikołaja Góreckiego, przygotowywała okolicznościowy koncert z udziałem Jubilata.

a graduate of the Faculty of Music Education at the Academy of Music in Kraków. During her studies, she began to collaborate with amateur choirs, thereby obtaining experience as a conductor. Since 1983, she has led the Dr. Henryk Jordan Men's Choir 'Hasło'.

Since 1985, she has been associated with the Karol Szymanowski Philharmonic in Kraków, where she began her work as a choral artist. From 1989 to 1993, she was director and conductor of the Kraków Philharmonic Chamber Choir, with which she toured France three times (including a total of 55 concerts in 49 cities), and took part in numerous occasional concerts in Poland and abroad, as well as at such international festivals as the Days of Guitar Music (1988, 1993), Futures Musiques IV Festival of Contemporary Music in Paris (1989) and the European Culture Month in Kraków (1992). From 1991 to 2009, she worked as assistant choirmaster of the mixed choir, while continuing to perform in the ensemble as an artist. Since 2009, after winning the competition for the post of conductor-choirmaster, she has led the Kraków Philharmonic mixed choir.

She collaborates with the Ludwig van Beethoven Association, the Festival of Polish Music and the Gaude Mater International Festival of Sacred Music. She has concertized in Austria, the Czech Republic, Denmark, France, Hungary, Lithuania, Romania, Sweden, Turkey and Ukraine, as well as in Italy, where, among other engagements, she served as choir director during the Canonization Mass for John XXIII and John Paul II at the Vatican (27 April 2014). She works with many distinguished conductors and artists from Poland and abroad. In honor of Henryk Mikołaj Górecki's 70th birthday, she prepared a special concert in which the composer himself took part.

NARODOWA ORKIESTRA SYMFONICZNA POLSKIEGO RADIA W KATOWICACH POLISH NATIONAL RADIO SYMPHONY ORCHESTRA IN KATOWICE

Zespół pod nazwą Wielka Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia utworzył w 1935 r. w Warszawie Grzegorz Fitelberg i przewodził nim do momentu wybuchu. W 1945 orkiestrę reaktywował w Katowicach Witold Rowicki, w 1947 dyрекcją artystyczną objął ponownie Fitelberg. Po jego śmierci w 1953 zespołem kierowali kolejno Jan Krenz, Bohdan Wodiczko, Kazimierz Kord, Tadeusz Strugała, Jerzy Maksymiuk, Stanisław Wisłocki, Jacek Kaspszyk, Antoni Wit, Gabriel Chmura, ponownie Jacek Kaspszyk. W 1999 r. w uznaniu zasług orkiestra otrzymała tytuł Narodowa. W 2000 r. dyrektorem naczelnym i programowym została Joanna Wnuk-Nazarowa, w 2012 r. funkcję dyrektora artystycznego i I dyrygenta objął Alexander Liebreich. Pierwszym dyrygentem gościnnym NOSPR jest Stanisław Skrowaczewski, dyrygentem honorowym – Jan Krenz.

Zespół współpracował z jednymi z największych kompozytorów drugiej połowy XX wieku – Witoldem Lutosławskim, Henrykiem Mikołajem Góreckim i Krzysztofem Pendereckim, prezentując pierwsze wykonania ich dzieł.

Poócz nagrań archiwalnych dla Polskiego Radia orkiestra zrealizowała ponad 200 płyt CD dla wielu renomowanych wytwórni (m.in. Decca, EMI, Philips, Chandos, Naxos). Za dokonania fonograficzne zespół wyróżniony został licznymi nagrodami.

Wraz z NOSPR występowało wielu znakomitych dyrygentów i solistów, m.in. Martha Argerich, Leonard Bernstein, Rudolf Buchbinder, James Conlon, Plácido Domingo, Pierre Fournier, Nicolai Gedda, Barbara Hendricks, Julius Katchen, Leonidas Kavakos, Wilhelm Kempff, Kevin Kenner, Paweł Klecki, Kirył Kondraszyn, Marguerite Long, Charles Mackerras, Mischa Maisky, Neville Marriner, Kurt Masur, Shlomo Mintz, Ivan Monighetti, Garrick Ohlsson, Kun Woo Paik, Maurizio Pollini, Hermann Prey, Ruggiero Ricci, Mścisław Rostropowicz, Artur Rubinstein, Jerzy Semkow, En Shao, Stanisław Skrowaczewski, Isaac Stern, Henryk Szeryng, Yan Pascal Tortelier, Pieter Wispelwey, Krystian Zimerman, Nicolai Znaider.

NOSPR pełni funkcję ambasadora kulturalnego reprezentującego kraj na międzynarodowej scenie artystycznej, występując niemal we wszystkich krajach Europy, w obu Amerykach, a także w Japonii, Hongkongu, Chinach, Australii, Nowej Zelandii, Korei, na Tajwanie i w krajach Zatoki Perskiej. W ostatnich latach NOSPR zrealizowała projekty, które spotkały się z bardzo dobrym przyjęciem ze strony słuchaczy oraz recenzentów (*Maraton twórczości Góreckiego*, *Pociąg do muzyki Kilara*, *Muzyczna podróż morską* (dwie edycje), *Festiwal GÓRECKI•PENDERECKI – w 75. rocznicę urodzin*). Od 2005 NOSPR jest organizatorem biennale – *Festiwalu Prawykonania – Polska Muzyka Najnowsza*.

This ensemble, then known as the Great Polish Radio Symphony Orchestra, was created in 1935 in Warsaw and, until the outbreak of World War II, led by Grzegorz Fitelberg. In 1945, the orchestra was reactivated in Katowice by Witold Rowicki; in 1947, Fitelberg again took over as artistic director. After his death in 1953, the ensemble was led, in order, by Jan Krenz, Bohdan Wodiczko, Kazimierz Kord, Tadeusz Strugała, Jerzy Maksymiuk, Stanisław Wisłocki, Jacek Kaspszyk, Antoni Wit, Gabriel Chmura, and again Jacek Kaspszyk. In 1999, in recognition of its merits, the orchestra received its National title. In 2000, Joanna Wnuk-Nazarowa became its executive and program director; and in 2012, the post of artistic director and conductor was taken over by Alexander Liebreich. The Orchestra's principal guest conductor is Stanisław Skrowaczewski; and its conductor laureate, Jan Krenz.

The ensemble has collaborated with some of the greatest composers of the second half of the 20th century – Witold Lutosławski, Henryk Mikołaj Górecki and Krzysztof Penderecki, presenting premières of their works.

Aside from archival recordings for Polish Radio, the orchestra has made over 200 CDs for many renowned labels (among others, Decca, EMI, Philips, Chandos and Naxos). For its recording achievements, the ensemble has been honored with numerous awards.

Many distinguished conductors and soloists have performed with the Orchestra, among them Martha Argerich, Leonard Bernstein, Rudolf Buchbinder, James Conlon, Plácido Domingo, Pierre Fournier, Nicolai Gedda, Barbara Hendricks, Julius Katchen, Leonidas Kavakos, Wilhelm Kempff, Kevin Kenner, Paweł Klecki, Kirill Kondrashin, Marguerite Long, Charles Mackerras, Misha Maisky, Sir Neville Marriner, Kurt Masur, Shlomo Mintz, Ivan Monighetti, Garrick Ohlsson, Kun Woo Paik, Maurizio Pollini, Hermann Prey, Ruggiero Ricci, Mstislav Rostropovich, Artur Rubinstein, Jerzy Semkow, En Shao, Stanisław Skrowaczewski, Isaac Stern, Henryk Szeryng, Yan Pascal Tortelier, Pieter Wispelwey, Krystian Zimerman and Nicolai Znaider.

The Orchestra serves as a cultural ambassador representing the county on the international artistic scene. In recent years, the Orchestra has executed spectacular projects which have encountered very good reception on the part of audiences and reviewers (*Marathon of Works by Górecki*, *Drive to Kilar's Music*, *Musical Marine Voyage* (two editions), *Górecki•Penderecki Festival – in honor of their 75th birthdays*). Since 2005, the Orchestra has organized the biennial *Première Festival – Most Recent Polish Music*.

CHÓR FILHARMONII KRAKOWSKIEJ KRAKÓW PHILHARMONIC CHOIR

Chór Filharmonii Krakowskiej powstał w 1945 roku, od 1950 ma status zespołu zawodowego. Na I Festiwalu Muzyki Polskiej w Warszawie w 1951 r. otrzymał I nagrodę i od tego czasu zyskiwał coraz większe uznanie, występując w bogatym repertuarze obejmującym zarówno utwory oratoryjne, jak i a cappella od XVII wieku do czasów współczesnych. Chór liczy obecnie 85 osób. Zespół brał udział w wielu renomowanych festiwalach polskich: Wratislavia Cantans, Warszawska Jesień, Gaude Mater w Częstochowie i zagranicznych, m.in.: Festival de La Chaise-Dieu, Sagra Musicale Umbra, Maggio Musicale Fiorentino, Holland Festival, Edinburg Festival, Biennale in Venice, Festival Internazionale de Baalbeck, Festival van Vlaanderen, Festival de Lyon, Helsingfors Festspel, Festival d'Art Sacré de Paris, Internazionali Brucknerfest Linz, Festival Internazionale di Roma, Festival Europäischer Musik, Eurofestival Religieuz Muziek Maastricht. Przez 11 edycji związany był z Festiwalem Wielkanocnym im. L. van Beethovena. Podczas licznych tournée koncertował niemal w całej Europie, a także w Iranie, Kanadzie, Libanie, Turcji, USA. Jako pierwszy polski zespół wystąpił w mediolańskiej La Scala.

Chór towarzyszył wielu orkiestrom zagranicznym, m.in. Wiener Symphoniker, Beethovenhalleorchester Bonn, Orchestre Radiotelevision Belge, Orchestra Sinfonica della Radiotelevisione Italiana di Roma, Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia Roma, Orchestra dell'Emilia-Romagna „Arturo Toscanini” Parma, Orchestra Sinfonica Siciliana di Palermo, Staatskapelle Dresden, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Orchestre Philharmonique de Montpellier, Stockholm Philharmonic Orchestra, Limburg Symphonie Orkest Maastricht.

Zespół, oprócz monumentalnych dzieł oratoryjnych, ma także w swym repertuarze opery: od *Don Giovanni* W.A. Mozarta, *Dziewicy orleańskiej* P. Czajkowskiego, *Lohengrina* R. Wagnera, *Wolnego strzelca* C.M. von Webera aż po *Czarną maskę* K. Pendereckiego; koncertowy wybór najpiękniejszych chórów operowych świata, a także utwory o charakterze popularnym, m.in. *Misa criolla* A. Ramirez, *Liverpool Oratorio* P. McCartneya.

Chór Filharmonii brał udział w licznych uroczystościach o randze międzynarodowej. Zespół uczestniczył w dziele popularyzacji muzyki Krzysztofa Pendereckiego, zwłaszcza jego *Jutrni i Pasji wg św. Łukasza*, której nagranie uhonorowane zostało Grand Prix du Disque. Brał również udział w nagraniach muzyki Wojciecha Kilara; płyta z jego *Krzesanym, Angelusem* oraz *Victorią* w 1997 r. otrzymała nominację do nagrody „Fryderyk”; uczestniczył ponadto w nagraniach muzyki filmowej Kilara, m.in. do *Drakuli* F. Coppola oraz *Króla ostatnich dni* T. Toellego.

The Kraków Philharmonic Choir was founded in 1945; since 1950, it has had the status of a professional choir. At the 1st Festival of Polish Music in Warsaw in 1951, it received 1st prize; since that time, it has attained continually increasing recognition, performing a broad repertoire encompassing both oratorio and a cappella works from the 17th century up to contemporary times. The Choir presently numbers 85 people. The ensemble has taken part in many renowned festivals in Poland: Wratislavia Cantans, Warsaw Autumn, Gaude Mater in Częstochowie; and abroad, among others: Festival de La Chaise-Dieu, Sagra Musicale Umbra, Maggio Musicale Fiorentino, Holland Festival, Edinburgh Festival, Biennale in Venice, Festival Internazionale de Baalbeck, Festival van Vlaanderen, Festival de Lyon, Helsingfors Festspel, Festival d'Art Sacré de Paris, Internazionali Brucknerfest Linz, Festival Internazionale di Roma, Festival Europäischer Musik and Eurofestival Religieuz Muziek Maastricht. For 11 editions, it was associated with the Ludwig van Beethoven Easter Festival. During numerous tours, it has concertized almost everywhere in Europe, as well as in Canada, Iran, Lebanon, Turkey and the United States. It was the first Polish ensemble to perform at La Scala Milan.

It has accompanied many foreign orchestras, among them the Wiener Symphoniker, Beethovenhalleorchester Bonn, Orchestre Radiotelevision Belge, Orchestra Sinfonica della Radiotelevisione Italiana di Roma, Orchestra dell'Accademia di Santa Cecilia Roma, Orchestra dell'Emilia-Romagna 'Arturo Toscanini' Parma, Orchestra Sinfonica Siciliana di Palermo, Staatskapelle Dresden, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Orchestre Philharmonique de Montpellier, Stockholm Philharmonic and Limburg Symphonie Orkest Maastricht.

Aside from monumental oratorio works, the ensemble's repertoire also includes operas: from Wolfgang Amadeus Mozart's *Don Giovanni*, Pyotr Tchaikovsky's *The Maid of Orléans*, Richard Wagner's *Lohengrin* and Carl Maria von Weber's *Der Freischütz*, to Krzysztof Penderecki's *The Black Mask*; a concert selection of the world's most beautiful operatic choral numbers, and works of popular character, among others Ariel Ramirez' *Misa criolla* and Paul McCartney's *Liverpool Oratorio*.

The Philharmonic Choir participated in ceremonies of international standing. It has also participated in the work of popularizing the music of Krzysztof Penderecki, especially his *Matins* and *Passion According to St. Luke*, their recording of which was honored with a Grand Prix du Disque. It has also taken part in recordings of music by Wojciech Kilar; in 1997, their disc with his *Krzesany, Angelus* and *Victoria* received a nomination for the Fryderyk prize; beyond this, it has participated in recording of Kilar's film music to, among other works, Francis Ford Coppola's *Dracula* and Tom Toelle's *King of the Last Days*.

Chór Polskiego Radia założony został przez Jerzego Gerta w październiku 1948 r. Zespół wykonuje repertuar obejmujący zarówno muzykę a cappella, jak i formy wokально-instrumentalne, dzieła reprezentujące różne style i epoki, ze szczególnym uwzględnieniem muzyki polskiej. Poza działalnością koncertową Chór Polskiego Radia dokonuje nagrań archiwalnych dla Polskiego Radia i Telewizji, a także nagrań płytowych dla polskich i zagranicznych firm fonograficznych.

Udziałem Chóru Polskiego Radia są prawykonania dzieł najwybitniejszych, współczesnych kompozytorów polskich, m.in. Witolda Lutosławskiego, Henryka Mikołaja Góreckiego, Krzysztofa Pendereckiego czy Wojciecha Kilara. Zespół brał udział w licznych festiwalach w kraju i za granicą, prezentując się w ostatnim czasie podczas takich wydarzeń, jak Wratlslavia Cantans, Festiwal Ludwiga van Beethovena, Festiwal Muzyczny Polskiego Radia, Festiwal Prawykonawców w Katowicach, Warszawska Jesień, Poznańska Wiosna Muzyczna, Festiwal Muzyki Polskiej w Krakowie, Misteria Paschalia, Sacrum Profanum, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej „Gaude Mater”, Festiwal Muzyki K. Pendereckiego w Münster, Schleswig-Holstein Musik Festival, Rossini Opera Festival, Settimana di Montreale, Sounds New Festival, Festiwal Europalia 2001 Bruksela, Edinburgh International Festival. Ostatnie lata działalności to także liczne tournée koncertowe za granicą, z których należy wymienić wykonanie *Stabat Mater* K. Szymanowskiego, *Mszę c-moll* W. A. Mozarta, *Stabat Mater* F. Schuberta pod dyrekcją Avi Ostrowskiego w Izraelu, tournée po Korei Południowej, wykonanie *Pasji według św. Łukasza* Krzysztofa Pendereckiego pod batutą kompozytora w Anglii w ramach obchodów Roku Polskiego czy też wykonanie opery *Król Roger* K. Szymanowskiego w Théâtre de la Monnaie w Brukseli z okazji inauguracji prezydencji polskiej w Parlamencie Europejskim. Chór Polskiego Radia współpracuje stale z NOSPR w Katowicach, Polską Orkiestrą Radiową i innymi czołowymi orkiestrami w Polsce.

Do marca 2012 r. zespół działał w strukturach Polskiego Radia S.A. W październiku 2012 r. marka Chóru Polskiego Radia – jej kontynuacja oraz dalszy rozwój – powierzone zostały Fundacji Rozwoju Sztuki SONORIS.

The Polish Radio Choir was founded by Jerzy Gert in October 1948. The ensemble performs repertoire encompassing both a cappella music and vocal-instrumental forms, works representing all styles and eras, with particular emphasis on Polish music. Aside from its concert activity, the ensemble makes archival recordings for Polish Radio and Television, as well as disc recordings for Polish and foreign record labels.

The Polish Radio Choir has had the opportunity to perform premières of works by the most distinguished contemporary Polish composers, among them such personalities as Witold Lutosławski, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki and Wojciech Kilar. The ensemble has taken part in numerous festivals in Poland and abroad, presenting itself recently at such events as Wratlslavia Cantans, the Ludwig van Beethoven Festival, Polish Radio Music Festival, Festival of Premières in Katowice, Warsaw Autumn, Poznań Spring Music Festival, Festival of Polish Music in Kraków, Misteria Paschalia, Sacrum Profanum, Gaude Mater International Festival of Sacred Music, Krzysztof Penderecki Music Festival in Münster, Schleswig-Holstein Musik Festival, Rossini Opera Festival, Settimana di Montreale, Sounds New Festival, Europalia 2001 Festival in Brussels, and Edinburgh International Festival. In recent years, it has also made numerous concert tours abroad, among which should be mentioned a performance of Karol Szymanowski's *Stabat Mater*, Wolfgang Amadeus Mozart's *Mass in C minor* and Franz Schubert's *Stabat Mater* under the baton of Avi Ostrowski in Israel; a tour of South Korea; a performance of Krzysztof Penderecki's *Passion According to St. Luke* under the composer's baton in England as part of celebrations of the Year of Poland; and a performance of Karol Szymanowski's opera *King Roger* at Théâtre de la Monnaie in Brussels in honor of the inauguration of the Polish presidency of the European Parliament. The Polish Radio Choir collaborates regularly with the Polish National Radio Symphony Orchestra, the Polish Radio Orchestra, and other leading orchestras in Poland.

Until March 2012, the ensemble was part of the structures of Polskie Radio S.A. In October 2012, the Polish Radio Choir brand – its continuation and further development – was entrusted to the Sonoris Foundation for the Development of the Arts.

Likus
HOTELE & RESTAURACJE

NOWOCZESNA KUCHNIA POLSKA
modern polish kitchen

COPERNICUS RESTAURANT ul. Kanonicza 6 / 6 Kanonicza Street, Krakow

RISTORANTE AMARONE ul. Floriańska 14 / 14 Floriańska Street, Krakow
(wejście od ul. Św. Tomasza / entrance from Św. Tomasza Street)

POD RÓŻĄ RESTAURANT ul. Floriańska 14 / 14 Floriańska Street, Krakow

3 RYBK I RESTAURANT ul. Szczepańska 5 / 5 Szczepańska Street, Krakow

www.likusrestauracje.pl

Salon pianin i fortepianów

PROFESJONALIZM I DOŚWIADCZENIE OD 1975 roku

- największy w Małopolsce salon sprzedaży pianin i fortepianów
- bezpośredni import wysokiej klasy instrumentów YAMAHA, KAWAI z Japonii
- strojenie, naprawy bieżące oraz renowacja instrumentów
- wypożyczanie, serwis, profesjonalny transport

PIANO CENTRUM RYSZARD GAZDOWICZ

ul. Matematyków Krakowskich 129

12 292 14 40 / www.pianocentrum.pl

PREMIERA! JUŻ W SPRZEDAŻY DRUGA CZĘŚĆ KANONU

To rozmowy o wierze i niewierze, o czasach minionych i jak najbardziej współczesnych, o życiu dobrym i spełnionym, o mądrości i przygodzie tworzenia. Rozmowy, które – choć pierwsza została przeprowadzona w roku 1962, a ostatnia ponad 50 lat później – łączy ta sama wrażliwość, ta sama ciekawość świata i to samo przekonanie, że nie na wszystkie pytania musimy natychmiast znaleźć odpowiedź.

Kanon Sztuka Rozmowy: 140 stron mistrzowskich wywiadów w bogato ilustrowanym wydaniu.

**W sprzedaży w kioskach i salonach prasowych
oraz na powszech.net/szukturazmowy**

always
in tune
for **70** years

1945 1955 1965 1975 1985 1995 2005 2015

www.pwm.com.pl

Redakcja / Editing
Danuta Borzęcka

Korekta / Proofreading
Patrycja Wojkowska, Cara Emily Thornton

Tłumaczenie angielskie / English translations
Monika Rokicka, Cara Emily Thornton

Projekt graficzny, skład i łamanie / Graphic design and typesetting
Marcin Hernas | tessera.org.pl

Opracowanie zdjęć / Image processing
Paweł Wójcik | tessera.org.pl

Fotografie / Photos
Eliza Radzikowska-Białobrzewska (A. Duda)
Andrzej Wiktor (M. Omilanowska)
Wiesław Majka (J. Majchrowski)
Maciej Jarzębiński (M. Krupa)
Bartosz Siedlik (A. Radzikowski)
Juliusz Sokołowski (PMM)
Z archiwum PWM (M. Karłowicz)
Czesław Czapliński / Fotonowa (H.M. Górecki)
Marcin Oliva Soto (P. Mykietyn)
Kobas Laksa (W. Chodowicz)
Archiwum artysty (A. Ruciński)
Juliusz Multarzyński (J. Kasprzyk)
Małgorzata Konaszewska-Pyla (T. Majka-Pacanek)
Bartek Barczyk (NOSPR)
Michał Ramus (Chór Filharmonii Krakowskiej)
Mateusz Skwarczek (Chór Polskiego Radia)

© Copyright by Polskie Wydawnictwo Muzyczne SA
Kraków, Poland 2015

Wydawca / Publisher
Polskie Wydawnictwo Muzyczne SA
al. Krasińskiego 11a
31-111 Kraków
www.pwm.com.pl

Druk i oprawa / Printing and binding
Technikolor
ul. Romanowicza 6a
30-702 Kraków
www.technikolor.pl

ORGANIZATOR
ORGANIZER

PRODUCENCI
PRODUCERS

dwójka
POLSKIE RADIO

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY
o
Nina

WSPÓŁORGANIZATORZY
CO-ORGANIZERS

sonoris
fundacja rozwoju sztuki

PARTNERZY
PARTNERS

kbf★

150 lat

KATOWICE
Miasto Opieki

Stowarzyszenie Autorów **ZAiK**

RZECZPOSPOLITA

TYGODNIK
PÓWSZECHNY

RADIO
KRAKÓW

WWW.KRAKÓW.PL

PATRONI MEDIALNI
MEDIA PATRONS

DOFINANSOWANO
ZE ŚRODKÓW
MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO
SUBSIDIZED BY FUNDS
FROM THE MINISTER
OF CULTURE AND
NATIONAL HERITAGE

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

PWM
EDITION